

LEGE

cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar

nr. 68 din 14.04.2016

Monitorul Oficial nr.157-162/316 din 10.06.2016

* * *

C U P R I N S

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

[Articolul 1.](#) Domeniul reglementării

[Articolul 2.](#) Noțiuni

[Articolul 3.](#) Cadrul juridic ce reglementează domeniul expertizei judiciare

[Articolul 4.](#) Principiile de activitate în domeniul expertizei judiciare

[Articolul 5.](#) Principiul legalității

[Articolul 6.](#) Principiul respectării drepturilor și libertăților persoanei

[Articolul 7.](#) Principiul independenței expertului

[Articolul 8.](#) Principiul obiectivității și plenitudinii cercetărilor

[Articolul 9.](#) Principiul păstrării secretului profesional

[Articolul 10.](#) Principiul imparțialității și echității

Capitolul II

EXPERTIZA JUDICIARĂ

Secțiunea 1

Efectuarea expertizei judiciare

[Articolul 11.](#) Expertiza judiciară

[Articolul 12.](#) Obiectul de cercetare al expertizei judiciare

[Articolul 13.](#) Termenul de efectuare a expertizei judiciare

[Articolul 14.](#) Locul și condițiile efectuării expertizei judiciare

[Articolul 15.](#) Aducerea la cunoștință a rezultatelor expertizei judiciare

Secțiunea a 2-a

Aspecte organizatorice de efectuare a expertizei judiciare

în cadrul instituției publice de expertiză judiciară

[Articolul 16.](#) Acțiunile premergătoare efectuării expertizei judiciare în cadrul instituției publice de expertiză judiciară

[Articolul 17.](#) Drepturile conducătorului instituției publice de expertiză judiciară la organizarea și efectuarea expertizei judiciare

[Articolul 18.](#) Obligațiile conducătorului instituției publice de expertiză judiciară la organizarea și efectuarea expertizei judiciare

[Articolul 19.](#) Expertiza extrajudiciară

Secțiunea a 3-a

Efectuarea expertizei judiciare asupra persoanelor

[Articolul 20.](#) Liberul consimțământ și constrângerea la efectuarea expertizei

[Articolul 21.](#) Temeiurile internării persoanei într-o instituție medicală și termenul de aflare în aceasta pentru efectuarea expertizei

[Articolul 22.](#) Apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanei supuse expertizei

[Articolul 23.](#) Condițiile de spitalizare în cazul efectuării expertizei judiciare psihiatrice

[Articolul 24.](#) Metodele de examinare și cercetare aplicate la efectuarea expertizei judiciare asupra persoanelor

[Articolul 25.](#) Prezența altor participanți la procesul judiciar la examinarea persoanei supuse expertizei

[Articolul 26.](#) Colectarea probelor de la cadavrele supuse expertizei judiciare

Secțiunea a 4-a

Tipurile de expertize judiciare

[Articolul 27.](#) Clasificarea expertizelor judiciare

[Articolul 28.](#) Expertiza primară

[Articolul 29.](#) Expertiza repetată

[Articolul 30.](#) Expertiza de bază

[Articolul 31.](#) Expertiza suplimentară

[Articolul 32.](#) Expertiza individuală

[Articolul 33.](#) Expertiza în comisie

[Articolul 34.](#) Expertiza monospecializată

[Articolul 35.](#) Expertiza complexă

Secțiunea a 5-a

Raportul de expertiză judiciară

[Articolul 36.](#) Raportul de expertiză judiciară

[Articolul 37.](#) Forma și conținutul raportului de expertiză

[Articolul 38.](#) Corectarea greșelilor comise în textul raportului de expertiză

[Articolul 39.](#) Arhivarea rapoartelor de expertiză

Capitolul III

ADMITEREA ÎN PROFESIA DE EXPERT JUDICIAR

[Articolul 40.](#) Cerințe pentru exercitarea activității de expert judiciar

[Articolul 41.](#) Stagiul profesional

[Articolul 42.](#) Expertul stagiar

[Articolul 43.](#) Obținerea calității de expert judiciar

Capitolul IV

LICENȚIEREA EXPERTULUI JUDICIAR

[Articolul 44.](#) Eliberarea licenței

[Articolul 45.](#) Conținutul licenței

[Articolul 46.](#) Retragerea licenței

[Articolul 47.](#) Legitimația și ștampila expertului judiciar

[Articolul 48.](#) Dosarul personal al expertului judiciar

[Articolul 49.](#) Registrul de stat al experților judiciari

Capitolul V EXPERTUL JUDICIAR

[Articolul 50.](#) Incompatibilități pentru exercitarea activității de expert judiciar

[Articolul 51.](#) Drepturile expertului judiciar

[Articolul 52.](#) Obligațiile și interdicțiile expertului judiciar

[Articolul 53.](#) Refuzul de efectuare a expertizei judiciare

[Articolul 54.](#) Formarea continuă a experților judiciari

[Articolul 55.](#) Evaluarea performanțelor experților judiciari

[Articolul 56.](#) Gradele de calificare ale experților judiciari

Capitolul VI RĂSPUNDEREA EXPERTULUI JUDICIAR

[Articolul 57.](#) Răspunderea juridică a expertului judiciar

[Articolul 58.](#) Abaterile disciplinare privind activitatea de expertiză judiciară

[Articolul 59.](#) Sancțiunile disciplinare

[Articolul 60.](#) Procedura de tragere la răspundere disciplinară

[Articolul 61.](#) Comisia de disciplină

[Articolul 62.](#) Procedura disciplinară în cadrul Comisiei de disciplină

Capitolul VII SUSPENDAREA ȘI ÎNCETAREA ACTIVITĂȚII EXPERTULUI JUDICIAR

[Articolul 63.](#) Suspendarea activității expertului judiciar

[Articolul 64.](#) Pierderea calității de expert judiciar

Capitolul VIII ORGANIZAREA ACTIVITĂȚII ÎN DOMENIUL EXPERTIZEI JUDICIARE. COMPETENȚA FUNCȚIONALĂ ÎN DOMENIUL EXPERTIZEI JUDICIARE

[Articolul 65.](#) Formele de organizare a activității de expertiză judiciară

[Articolul 66.](#) Competențele instituțiilor publice de expertiză judiciară

[Articolul 67.](#) Domeniile de competență a experților judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară

[Articolul 68.](#) Formele de organizare a activității experților judiciari

[Articolul 69.](#) Biroul individual de expertiză judiciară

[Articolul 70.](#) Biroul asociat de expertiză judiciară

[Articolul 71.](#) Înregistrarea birourilor de expertiză judiciară

[Articolul 72.](#) Radierea birourilor de expertiză judiciară din Registrul de stat al birourilor individuale și asociate de expertiză judiciară

[Articolul 73.](#) Laboratoarele de expertiză judiciară

[Articolul 74.](#) Finanțarea instituțiilor publice de expertiză judiciară

[Articolul 75.](#) Plata pentru serviciile de efectuare a expertizei judiciare

[Articolul 76.](#) Remunerarea expertului judiciar care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară

Capitolul IX

**PROTECȚIA DE STAT A EXPERTULUI JUDICIAR,
ASIGURAREA MATERIALĂ ȘI SOCIALĂ A ACESTUIA**

[Articolul 77.](#) Protecția de stat a expertului judiciar

[Articolul 78.](#) Asigurarea medicală a expertului judiciar

[Articolul 79.](#) Paza instituțiilor publice de expertiză judiciară

[Articolul 80.](#) Salarizarea experților judiciari care activează în instituții publice de expertiză judiciară

**Capitolul X
COLABORAREA INTERNAȚIONALĂ ÎN ACTIVITATEA
DE EXPERTIZĂ JUDICIARĂ**

[Articolul 81.](#) Efectuarea expertizelor judiciare la solicitarea autorităților competente ale altor state

[Articolul 82.](#) Participarea specialiștilor din alte țări la efectuarea expertizelor judiciare

[Articolul 83.](#) Colaborarea științifică internațională

**Capitolul XI
DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII**

[Articolul 84.](#)

[Articolul 85.](#)

Notă: În textul legii, sintagma „Ministerului Sănătății” se substituie cu sintagma „Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale”, conform [Legii nr.79 din 24.05.2018](#), în vigoare 15.06.2018

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

**Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE**

Articolul 1. Domeniul reglementării

Prezenta lege stabilește principiile activității de expertiză judiciară, modul de realizare a expertizelor judiciare, procedura de admitere în profesia de expert judiciar, statutul expertului judiciar, formele de organizare a activității de expertiză judiciară.

Articolul 2. Noțiuni

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni se definesc astfel:

act de dispunere a expertizei judiciare – ordonanța organului de urmărire penală sau încheierea instanței de judecată, prin care se dispune efectuarea expertizei judiciare sau, după caz, cererea de efectuare a expertizei judiciare depusă de către părți din inițiativă proprie și pe cont propriu în condițiile codurilor de procedură civilă, penală și contravențional;

birou de expertiză judiciară – tip de organizare a activității de expertiză judiciară sub forma de birou individual de expertiză judiciară sau birou asociat de expertiză judiciară, în cadrul căruia își exercită profesia experților judiciari;

expert judiciar – persoană calificată și abilitată, conform legii, să efectueze expertize și să formuleze concluzii în specialitatea în care este autorizată, cu privire la anumite fapte, circumstanțe, obiecte materiale, fenomene și procese, organismul și psihicul uman, și care este inclusă în Registrul de stat al experților judiciari;

expertiză judiciară – activitate de cercetare științifico-practică, efectuată în cadrul procesului civil, penal sau contravențional (denumit în continuare *proces judiciar*) în scopul aflării adevărului prin

efectuarea unor cercetări metodice cu aplicarea de cunoștințe speciale și procedee tehnico-științifice pentru formularea unor concluzii argumentate cu privire la anumite fapte, circumstanțe, obiecte materiale, fenomene și procese, corpul și psihicul uman, ce pot servi drept probe într-un proces judiciar;

instituție publică de expertiză judiciară – autoritate publică (instituție) care este parte componentă a sistemului instituțiilor publice de expertiză judiciară, finanțată de la bugetul de stat, precum și din alte surse neinterzise de lege;

laborator de expertiză judiciară – local sau încăpere a unei instituții în care se efectuează expertiza judiciară și care este prevăzută cu instalații speciale, aparate și instrumente pentru realizarea cercetărilor sau este amenajată într-un alt mod, conform specialității de expertiză judiciară corespunzătoare;

ordonator al expertizei judiciare – organul de urmărire penală, instanța de judecată sau un alt participant al unui proces derulat conform legislației de procedură civilă, penală sau contravențională (denumită în continuare *legislație de procedură*), care are dreptul de a dispune sau de a solicita în mod independent efectuarea unei expertize judiciare.

[Art.2 modificat prin [Legea nr.172 din 27.07.2018](#), în vigoare 24.08.2018]

Articolul 3. Cadrul juridic ce reglementează domeniul expertizei judiciare

Activitatea în domeniul expertizei judiciare este reglementată de prezenta lege, de legislația de procedură, de alte acte normative, precum și de acordurile internaționale privind asistența juridică și relațiile juridice în materie civilă și penală la care Republica Moldova este parte.

Articolul 4. Principiile de activitate în domeniul expertizei judiciare

Expertiza judiciară se efectuează în conformitate cu principiile legalității, respectării drepturilor și libertăților persoanei, independenței expertului, obiectivității și plenitudinii cercetărilor, confidențialității, imparțialității și echității.

Articolul 5. Principiul legalității

În activitatea sa, expertul judiciar este obligat să acționeze în conformitate cu legislația în vigoare ce reglementează domeniul activității de expertiză judiciară și să aplice corect dispozițiile actelor legislative și normative la formularea concluziilor sale.

Articolul 6. Principiul respectării drepturilor și libertăților persoanei

(1) La efectuarea expertizei judiciare este asigurată respectarea drepturilor și libertăților constituționale ale persoanei.

(2) Cercetările care necesită limitarea temporară a libertății sau a inviolabilității persoanei se realizează doar în temeiurile și conform procedurii stabilite de legislație.

(3) Orice persoană care se consideră lezată în drepturile și libertățile sale prin acțiunile expertului judiciar sau ale instituției publice de expertiză judiciară are dreptul să se adreseze în instanța de judecată în modul stabilit de legislația de procedură.

Articolul 7. Principiul independenței expertului

(1) Expertul judiciar este independent față de ordonatorul expertizei judiciare, față de părțile din procesul judiciar, precum și față de alte persoane interesate de rezultatul expertizei judiciare.

(2) Activitatea de expertiză judiciară se desfășurează fără nicio imixtiune.

(3) Exercițarea de presiuni asupra expertului judiciar în timpul desfășurării activității de expertiză judiciară cu scopul de a influența emiterea raportului de expertiză judiciară și concluziile acesteia este inadmisibilă și atrage răspundere juridică conform legii.

Articolul 8. Principiul obiectivității și plenitudinii cercetărilor

Expertul judiciar își desfășoară activitatea în mod corect și efectuează cercetări cu privire la obiectele expertizei în baza unor aprecieri obiective, complete și sub toate aspectele, aplicând realizările moderne ale științei și tehnicii și alegând, în măsura necesară, metodele adecvate de cercetare pentru

soluționarea problemelor înaintate.

Articolul 9. Principiul păstrării secretului profesional

(1) Informațiile, faptele și documentele de care expertul a luat cunoștință și pe care le deține ca urmare a exercitării atribuțiilor sale în vederea efectuării expertizei judiciare nu pot fi divulgate și nu pot fi utilizate în interes personal ori în interesul unui terț.

(2) Divulgarea informațiilor, faptelor și a documentelor specificate la alin.(1) se face doar cu autorizarea corespunzătoare a ordonatorului expertizei, cu excepția situațiilor în care există un drept sau o obligație legală ori profesională care impune dezvăluirea acestora.

Articolul 10. Principiul imparțialității și echității

La efectuarea expertizei, expertul judiciar este obligat să acționeze imparțial, corect și nediscriminatoriu și să nu admită afectarea obiectivității sale ca urmare a unor conflicte de interese, a unor influențe de natură politică, rasială, etnică, socială sau a oricăror alți factori ce pot influența rezultatele expertizelor judiciare efectuate.

Capitolul II EXPERTIZA JUDICIARĂ

Secțiunea 1

Efectuarea expertizei judiciare

Articolul 11. Expertiza judiciară

(1) Expertiza judiciară se efectuează de către expertul judiciar înscris în Registrul de stat al experților judiciari. În cazul în care în Registrul de stat al experților judiciari nu sînt experți de specializarea necesară sau în cazul în care nu poate fi numit un alt expert judiciar din motive de incompatibilitate, în calitate de expert judiciar poate fi recunoscută ad-hoc o persoană competentă în specializarea solicitată pentru efectuarea expertizei.

(2) Expertiza judiciară se efectuează în temeiul actului de dispunere a expertizei judiciare, emis în conformitate cu prevederile legislației de procedură.

Articolul 12. Obiectul de cercetare al expertizei judiciare

(1) Obiectul de cercetare al expertizei judiciare îl constituie lucrurile, substanțele, urmele, documentele, faptele, fenomenele, circumstanțele, corpul și psihicul uman, care sînt examinate în vederea descoperirii adevărului.

(2) Expertiza judiciară nu soluționează probleme privind legalitatea sau ilegalitatea faptelor săvîrșite de persoanele fizice și juridice.

Articolul 13. Termenul de efectuare a expertizei judiciare

(1) Termenul de efectuare a expertizei judiciare se stabilește de către conducătorul instituției publice de expertiză judiciară sau de către expertul judiciar în cazul expertului judiciar care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară care a primit spre executare actul de dispunere a expertizei judiciare, ținînd cont de genul acesteia, gradul ei de complexitate, normativele de muncă aprobate și termenul solicitat de ordonatorul expertizei.

(2) La solicitarea motivată a expertului judiciar, termenul de efectuare a expertizei poate fi prelungit de către conducătorul instituției publice de expertiză judiciară sau, în cazul expertului judiciar care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară, sub răspundere proprie, fapt care se aduce la cunoștința ordonatorului expertizei.

(3) Neprezentarea raportului de expertiză în termenul stabilit, fără motive întemeiate, atrage răspundere disciplinară în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 14. Locul și condițiile efectuării expertizei judiciare

(1) Cercetările și investigațiile din cadrul expertizei judiciare se efectuează în laboratoare autorizate, în corespundere cu genul de expertiză efectuată.

(2) În cazul în care se impune necesitatea efectuării unor cercetări și investigații la fața locului sau la locul aflării obiectului ce urmează a fi examinat, ordonatorul expertizei sau solicitantul acesteia asigură expertului judiciar deplasarea spre obiectul cercetării și înapoi, accesul liber la obiectul respectiv, precum și condiții optime de lucru.

(3) Raportul de expertiză judiciară se întocmește în incinta instituției publice de expertiză judiciară sau a biroului de expertiză judiciară.

Articolul 15. Aducerea la cunoștință a rezultatelor expertizei judiciare

Conținutul și concluziile expertizei judiciare se aduc la cunoștința ordonatorului în conformitate cu prezenta lege.

Secțiunea a 2-a

Aspecte organizatorice de efectuare a expertizei judiciare în cadrul instituției publice de expertiză judiciară

Articolul 16. Acțiunile premergătoare efectuării expertizei judiciare în cadrul instituției publice de expertiză judiciară

(1) La recepționarea actului de dispunere a expertizei judiciare, conducătorul instituției publice de expertiză judiciară îl transmite, pentru efectuarea cercetărilor solicitate, expertului judiciar sau comisiei de experți judiciari nominalizați în conținutul acestuia.

(2) În cazul în care expertul judiciar sau experții judiciari din componența comisiei nu sînt nominalizați în conținutul actului de dispunere a expertizei judiciare, conducătorul instituției publice de expertiză judiciară numește un expert anume sau o comisie de experți în sarcina cărora se pune efectuarea expertizei judiciare solicitate.

(3) În cazul prevăzut la alin.(2), conducătorul instituției publice de expertiză judiciară are dreptul să delege șefilor subdiviziunilor de expertiză responsabilitatea de numire a expertului sau a comisiei de experți, iar șefii respectivi au obligația să numească, în termen de 2 zile lucrătoare, expertul sau comisia de experți în sarcina cărora se pune efectuarea expertizei dispuse.

(4) În cazul în care, la efectuarea expertizei judiciare, este necesară implicarea unui expert judiciar sau a unui specialist din afara instituției publice de expertiză judiciară, conducătorul acesteia informează ordonatorul expertizei judiciare, în termen de 2 zile lucrătoare de la recepționarea actului de dispunere a expertizei judiciare, despre implicarea expertului judiciar sau a specialistului respectiv, precum și despre necesitatea identificării subiectului care va suporta cheltuielile privind remunerarea acestuia.

(5) Dacă, în termen de 3 zile lucrătoare, ordonatorul expertizei judiciare nu își prezintă dezacordul față de includerea unui expert judiciar ori a unui specialist din afara instituției publice de expertiză judiciară sau față de persoana acestuia, acesta se consideră acceptat.

(6) În cazul în care ordonatorul nu identifică, în termen de 3 zile lucrătoare, subiectul care va suporta cheltuielile de remunerare a expertului judiciar ori a specialistului, se consideră că acestea vor fi suportate conform prevederilor art.75.

Articolul 17. Drepturile conducătorului instituției publice de expertiză judiciară la organizarea și efectuarea expertizei judiciare

Conducătorul instituției publice de expertiză judiciară are dreptul:

a) să restituie motivat, fără executare, actul de dispunere a expertizei judiciare, obiectele și materialele din dosar care urmează a fi examinate dacă instituția pe care o conduce nu dispune de experți judiciari specializați în domeniu, de o bază tehnico-materială sau de condiții speciale necesare pentru efectuarea cercetărilor ori dacă întrebările formulate spre examinare depășesc competența experților judiciari din cadrul instituției;

b) să înainteze ordonatorului expertizei un demers privind includerea în componența comisiei de expertiză a experților judiciari sau a altor persoane competente din afara instituției publice de expertiză

judiciară dacă cunoștințele lor speciale sînt necesare pentru întocmirea raportului de expertiză;

- c) să activeze în calitate de expert judiciar conform calificării deținute;
- d) să restituie expertului judiciar raportul de expertiză judiciară prezentat, spre a fi completat, în cazul în care acesta nu este complet;
- e) să solicite evaluarea extraordinară a expertului judiciar;
- f) alte drepturi prevăzute de prezenta lege.

Articolul 18. Obligațiile conducătorului instituției publice de expertiză judiciară la organizarea și efectuarea expertizei judiciare

Conducătorul instituției publice de expertiză judiciară este obligat:

- a) să repartizeze actul de dispunere a expertizei judiciare, împreună cu materialele anexate, spre executare unui expert sau unei comisii de experți din cadrul instituției publice de expertiză judiciară, care posedă cunoștințe speciale în volumul necesar pentru a răspunde la întrebările înaintate expertului (comisiei de experți) fie șefului subdiviziunii specializate pentru a fi repartizat experților subordonați;
- b) să asigure condițiile necesare pentru efectuarea expertizei judiciare;
- c) să stabilească termenele de efectuare a expertizelor judiciare și să supravegheze respectarea lor;
- d) să aprobe regulamente, instrucțiuni, metodici și proceduri privind organizarea efectuării expertizelor;
- e) să asigure informarea ordonatorului expertizei cu privire la efectuarea expertizei judiciare și disponibilitatea de a preda raportul de expertiză, obiectele și materialele transmise pentru efectuarea expertizei;
- f) să sesizeze organul de urmărire penală competent cu privire la orice presiuni exercitate în timpul desfășurării expertizei judiciare cu scopul de a influența rezultatele acesteia sau procesul de emiteră a raportului de expertiză.

Articolul 19. Expertiza extrajudiciară

(1) În cadrul instituțiilor publice de expertiză judiciară și al birourilor de expertiză judiciară se pot efectua și expertize extrajudiciare conform specializărilor deținute.

(2) Expertiza extrajudiciară se efectuează în temeiul unei cereri scrise a persoanei fizice sau juridice privind efectuarea expertizei. Cererea trebuie să conțină informațiile și anexele necesare și suficiente care să permită efectuarea completă a cercetării potrivit actului de dispunere a expertizei judiciare. Plata pentru expertiza extrajudiciară se efectuează conform prevederilor art.75, aplicate corespunzător.

(3) Expertiza extrajudiciară se realizează în afara unui proces judiciar și presupune efectuarea unor cercetări metodice, cu aplicarea de cunoștințe speciale și procedee tehnico-științifice, pentru formularea unor concluzii argumentate cu privire la anumite fapte, circumstanțe, obiecte materiale, fenomene și procese, corpul și psihicul uman.

(4) După efectuarea expertizei extrajudiciare, cercetările și concluziile se expun într-un raport de expertiză extrajudiciară, căruia i se aplică prevederile stabilite de prezenta lege pentru raportul de expertiză judiciară și care se prezintă persoanei care a solicitat efectuarea expertizei extrajudiciare.

(5) Expertiza extrajudiciară poate servi drept material auxiliar pentru o plîngere, decizie, negociere, tranzacție de împăcare sau pentru un alt proces de natură extrajudiciară.

Secțiunea a 3-a

Efectuarea expertizei judiciare asupra persoanelor

Articolul 20. Liberul consimțămînt și constrîngerea la efectuarea expertizei

(1) Examinarea unei persoane în viață se efectuează doar cu liberul ei consimțămînt, cu excepția cazurilor în care efectuarea expertizei este obligatorie conform legislației de procedură.

(2) Consimțămîntul persoanei care urmează să fie examinată se prezintă în scris ordonatorului expertizei. Dacă persoana față de care a fost dispusă efectuarea expertizei nu a atins vîrsta de 16 ani,

consimțământul acesteia este redactat de reprezentantul ei legal.

(2¹) Persoana în privința căreia este instituită o măsură de ocrotire judiciară poate de sine stătător da consimțământul privind examinarea sa. În acest caz, încuviințarea ocrotitorului provizoriu ori a curatorului sau reprezentarea ei de către tutore nu este necesară.

(2²) Consimțământul persoanei care urmează să fie examinată poate, de asemenea, fi dat, în numele persoanei, de către mandatarul împuternicit printr-un mandat de ocrotire în viitor dacă mandatul permite acest fapt.

(2³) În cazul în care asupra persoanei este instituită măsura de ocrotire judiciară sub forma ocrotirii provizorii sau curatei, iar starea acesteia nu-i permite să ia de sine stătător o decizie privind internarea, la exprimarea consimțământului ocrotitorul provizoriu sau curatorul va asista persoana ocrotită, prin contrasemnarea declarației, în condițiile legii. În cazul în care asupra persoanei este instituită tutela, consimțământul acesteia este redactat de către tutore.

(2⁴) În cazurile prevăzute la alin.(2²) sau (2³) este interzisă examinarea persoanei în privința căreia s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară dacă examinarea contravine dorințelor exprimate de aceasta. La identificarea dorințelor persoanei ocrotite este obligatorie prezența persoanei de încredere care va facilita stabilirea acestor dorințe. Persoana de încredere este orice persoană aleasă liber de către persoana suferindă de tulburări psihice. În absența unei alegeri, persoana de încredere va fi desemnată de către autoritatea tutelară locală.

(3) Dacă persoana se eschivează în mod vădit să se prezinte pentru efectuarea expertizei, ordonatorul expertizei poate decide aducerea forțată a acesteia în modul stabilit de legislație.

(4) Persoana bănuită, învinuitul, inculpatul, persoana față de care sînt aplicate măsuri de constrîngere cu caracter medical pot fi supuse examinării în mod coercitiv, în condițiile prevăzute de Codul de procedură penală.

(5) Dacă pentru efectuarea expertizei medico-legale sau psihiatrice apare necesitatea unei supravegheri îndelungate, persoana poate fi internată într-o instituție medicală în condițiile prevăzute de legislația de procedură.

[Art.20 modificat prin [Legea nr.238 din 08.11.2018](#), în vigoare 30.12.2018]

Articolul 21. Temeiurile internării persoanei într-o instituție medicală și termenul de aflare în aceasta pentru efectuarea expertizei

(1) Internarea persoanei într-o instituție medicală pentru efectuarea expertizei se admite doar în temeiul actului de dispunere a expertizei emis în modul stabilit de legislația de procedură. În caz de necesitate, în actul de dispunere a expertizei se indică și decizia privind măsura preventivă sau de aducere forțată în instituția medicală.

(2) Termenele de aflare a persoanei într-o instituție medicală pentru efectuarea expertizei sînt prevăzute de legislația de procedură.

(3) Dacă perioada de internare în instituția medicală nu a fost prelungită sau dacă au dispărut temeiurile care justifică necesitatea internării persoanei examinate, aceasta se externează imediat din staționar.

(4) Încălcarea termenelor de internare sau menținerea internării nejustificate a persoanei în instituția medicală poate fi contestată în instanța de judecată de către persoana examinată, apărătorul ei, reprezentantul ei legal, precum și de către conducătorul instituției medicale.

Articolul 22. Apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanei supuse expertizei

(1) Este interzisă restrîngerea drepturilor persoanei supuse expertizei, cu excepția cazurilor în care aceasta este prevăzută în mod expres de legislație.

(2) Este interzis să se recurgă la violență, amenințare, înșelăciune sau alte metode ilegale cu scopul obținerii informației de la persoana supusă expertizei.

(3) Persoanei internate într-o instituție medicală pentru a fi supusă expertizei i se asigură posibilitatea de a avea întrevederi cu apărătorul ei sau cu reprezentantul ei legal în condiții de confidențialitate.

(4) Persoanei internate într-o instituție medicală pentru a fi supusă expertizei i se asigură posibilitatea de a înainta cereri și demersuri. Cererile și demersurile înaintate în temeiurile prevăzute de legislația de procedură nu sînt supuse controlului și sînt expediate destinatarului, imediat, într-un termen maxim de 24 de ore.

Articolul 23. Condițiile de spitalizare în cazul efectuării expertizei judiciare psihiatrice

(1) Pentru efectuarea expertizei psihiatrice în condiții de staționar, persoanele se spitalizează în staționarele de psihiatrie cu regim obișnuit.

(2) Persoanele indicate la alin.(1), cărora le-a fost aplicată măsura preventivă sub formă de arest preventiv, sînt spitalizate în secțiile instituției publice de expertiză judiciară special utilizate în acest scop. Internarea în aceste secții a persoanelor nearestat preventiv este interzisă.

(3) Deservirea materială, asistența medicală și igienico-sanitară a persoanelor internate în staționarele de psihiatrie se efectuează în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 24. Metodele de examinare și cercetare aplicate la efectuarea expertizei judiciare asupra persoanelor

(1) La examinarea persoanelor supuse expertizei nu este permisă aplicarea unor metode de cercetare însoțite de senzații puternice de durere, ce pot avea efecte negative asupra sănătății, precum și a celor interzise în practica medicală.

(2) La efectuarea expertizei judiciare este permisă prelevarea de mostre de la persoana examinată, necesare pentru efectuarea cercetărilor. Mostrele sînt prelevate de către medic sau un alt specialist în prezența lucrătorilor medicali din instituția medicală respectivă. Obținerea mostrelor se consemnează în raportul de expertiză judiciară.

(3) Este interzisă prelevarea forțată a mostrelor de la persoanele supuse expertizei în mod benevol.

Articolul 25. Prezența altor participanți la procesul judiciar la examinarea persoanei supuse expertizei

(1) La examinarea persoanei supuse expertizei pot fi prezente persoanele care au acest drept conform legislației de procedură. Prezența altor persoane la efectuarea expertizei este permisă doar cu consimțămîntul persoanei examinate și cu acordul scris al ordonatorului expertizei.

(2) La examinarea minorului asistă reprezentantul său legal și/sau apărătorul său.

(2¹) La examinarea persoanei în privința căreia s-a instituit o măsură de ocrotire poate asista mandatarul, ocrotitorul provizoriu, curatorul sau, după caz, tutorele și/sau apărătorul său. Dispozițiile art.20 alin.(2⁴) se aplică în mod corespunzător pentru determinarea persoanelor care pot asista la examinare.

(3) Dacă apărătorul sau reprezentantul legal al persoanei supuse expertizei împiedică prin acțiunile sale efectuarea expertizei judiciare, printr-un demers motivat al expertului judiciar, ordonatorul expertizei poate interzice motivat prezența acestuia în continuare.

(4) Dacă examinarea persoanelor implică dezbrăcarea lor, la efectuarea expertizei pot asista doar persoane de același sex. Această restricție nu se referă la medici sau la alți lucrători medicali care participă la efectuarea expertizei.

(5) Nu este permisă prezența persoanei supuse expertizei, a reprezentantului său legal ori a apărătorului său:

a) la întocmirea raportului de expertiză;

b) în timpul consultării experților, la efectuarea expertizei în comisie sau a expertizei complexe;

c) la efectuarea cercetărilor, dacă prezența sa nu este necesară în virtutea naturii cercetărilor sau dacă aceasta poate împiedica efectuarea lor;

d) la efectuarea expertizei judiciare sau extrajudiciare asupra persoanelor cu boli psihice severe asociate cu imobilitate totală sau parțială, desfășurată în scopul instituirii unei măsuri de ocrotire judiciare.

[Art.25 completat prin [Legea nr.188 din 07.07.2022](#), în vigoare 26.08.2022]

[Art.25 modificat prin [Legea nr.238 din 08.11.2018](#), în vigoare 30.12.2018]

Articolul 26. Colectarea probelor de la cadavrele supuse expertizei judiciare

(1) În procesul efectuării expertizei medico-legale, colectarea probelor, a fragmentelor de țesuturi și organe de la cadavre, necesare pentru soluționarea problemelor formulate în actul de dispunere a expertizei, se realizează fără consimțământul prealabil al ordonatorului expertizei sau al rudelor persoanei decedate, faptul colectării și scopul acesteia consemnându-se în raportul de expertiză judiciară.

(2) De la cadavrele supuse expertizei medico-legale pot fi prelevate, în scopuri didactice sau științifice, țesuturi și organe, cu condiția că aceasta nu afectează plenitudinea cercetărilor și valoarea probatorie a concluziilor medico-legale, faptul prelevării și scopul urmărit consemnându-se în raportul de expertiză judiciară.

(3) Prelevarea de țesuturi și organe de la cadavre în scopurile prevăzute la alin.(2) se efectuează doar cu acordul scris al rudelor persoanei decedate, iar în cazul persoanelor decedate neidentificate – cu acordul scris al ordonatorului expertizei.

(4) Prelevarea de țesuturi și organe de la cadavrele supuse expertizei medico-legale în scopuri de transplant se realizează în conformitate cu prevederile [Legii nr.42-XVI din 6 martie 2008](#) privind transplantul de organe, țesuturi și celule umane.

(5) Instituția de expertiză judiciară este responsabilă de păstrarea, utilizarea și distrugerea probelor biologice prelevate de la cadavre în conformitate cu normele sanitar-epidemiologice.

Secțiunea a 4-a

Tipurile de expertize judiciare

Articolul 27. Clasificarea expertizelor judiciare

(1) Expertizele judiciare se clasifică după următoarele criterii:

- a) consecutivitatea efectuării expertizelor;
- b) volumul cercetărilor;
- c) numărul de experți care au participat la efectuarea cercetărilor;
- d) numărul de domenii științifice aplicate la efectuarea expertizei.

(2) După consecutivitatea efectuării cercetărilor, expertizele judiciare pot fi clasificate în primare și repetate.

(3) După volumul de cercetări, expertizele judiciare se clasifică în expertize de bază și expertize suplimentare.

(4) După numărul de experți participanți la cercetări, expertizele judiciare pot fi clasificate în expertize individuale și expertize în comisie.

(5) După complexitatea domeniilor științifice aplicate la efectuarea expertizelor judiciare, acestea se clasifică în monospecializate și complexe.

Articolul 28. Expertiza primară

Expertiza primară este expertiza efectuată de către un expert judiciar sau de către o comisie de experți judiciari pentru prima dată, în cazul în care obiectul de cercetare nu a mai fost supus anterior, în cadrul unui proces, vreunei expertize de aceeași specializare.

Articolul 29. Expertiza repetată

(1) Expertiza repetată este expertiza care se efectuează cu privire la aceleași obiecte, fapte, circumstanțe și care soluționează aceleași întrebări formulate la efectuarea expertizei primare și/sau suplimentare.

(2) Expertiza repetată se dispune în cazul în care concluziile expertizei primare și/sau suplimentare au fost apreciate de ordonatorul expertizei ca fiind neîntemeiate sau în privința cărora există îndoieli referitoare la veridicitatea acestora, iar deficiențele nu pot fi înlăturate prin audierea expertului judiciar

care a efectuat expertiza. La efectuarea expertizei repetate, toate chestiunile examinate în cadrul expertizei anterioare se examinează din nou.

(3) Expertiza repetată se dispune în cazurile în care:

a) concluziile expertului sînt neclare, contradictorii, neîntemeiate sau dacă există îndoieli în privința acestora;

b) ordonatorul expertizei sau instanța de judecată a constatat că expertul judiciar nu avea dreptul să o efectueze ori și-a depășit competența;

c) a fost încălcată ordinea procesuală de dispunere a expertizei;

d) s-au constatat încălcări ale metodelor sau procedurilor de efectuare a expertizei;

e) concluziile expertului nu au fost corelate cu datele de fapt, puse la dispoziția lui;

f) concluziile intră în contradicție cu datele de fapt ce figurează în procesul judiciar;

g) există contradicții esențiale între opiniile experților participanți la efectuarea unei expertize în comisie.

(4) În toate cazurile, efectuarea expertizei repetate se pune în sarcina unui alt expert sau a unei alte comisii de experți. Expertul sau experții care au efectuat expertiza primară pot asista la efectuarea expertizei repetate pentru a da explicații pe marginea concluziilor formulate în urma expertizei primare, însă nu pot participa la efectuarea investigațiilor și la finalizarea concluziilor.

(5) Rezultatele expertizei repetate au aceeași valoare probantă ca și rezultatele expertizei anterioare și se apreciază în coroborare cu alte probe.

(6) Expertiza repetată se dispune motivat. La dispunerea expertizei repetate se prezintă raportul expertizei primare, precum și toate materialele prezentate în cadrul expertizei primare.

Articolul 30. Expertiza de bază

Expertiza de bază este expertiza în care se efectuează volumul principal de examinări.

Articolul 31. Expertiza suplimentară

(1) Expertiza suplimentară se dispune în cazul în care concluziile expertului sînt incomplete și necesită explicații sau completări ori atunci cînd apar întrebări noi referitoare la circumstanțele examinate și, în toate cazurile, răspunsurile nu pot fi obținute prin audierea expertului.

(2) Expertiza judiciară se consideră a fi incompletă dacă expertul nu a cercetat toate obiectele sau dacă nu a răspuns la toate întrebările prezentate spre soluționare.

(3) În cadrul expertizei suplimentare, expertul realizează investigații doar în partea în care acestea nu au fost efectuate în cadrul expertizei de bază.

(4) Efectuarea expertizei suplimentare se dispune, de regulă, aceluiași expert care a realizat expertiza de bază, dar poate fi dispusă și altui expert.

(5) Expertiza suplimentară se dispune motivat. În cazul dispunerii expertizei suplimentare se prezintă raportul expertizei primare, precum și toate materialele prezentate în cadrul expertizei primare.

Articolul 32. Expertiza individuală

Expertiza individuală este efectuată de un singur expert judiciar, în unul sau mai multe domenii de specializare a expertizei judiciare.

Articolul 33. Expertiza în comisie

(1) Expertiza judiciară în comisie este expertiza efectuată de către experți judiciari din același domeniu sau din domenii diferite ale expertizei judiciare.

(2) Expertiza în comisie se dispune în cazul în care examinările au un caracter complex ori sînt voluminoase sau dacă există expertize efectuate anterior care prezintă concluzii divergente. În cadrul expertizei în comisie pot fi formulate întrebări referitoare la cauzele divergențelor între concluziile expertizelor anterioare.

(3) Experții incluși în comisie stabilesc scopurile, succesiunea și volumul cercetărilor în funcție de caracterul obiectului expertizei.

(4) La finalul cercetărilor în cadrul expertizei în comisie se întocmește un singur raport de expertiză, care este semnat de toți experții ce fac parte din componența comisiei.

(5) În situația în care nu există o concluzie comună, unanim acceptată, în raportul de expertiză judiciară se prezintă concluzia acceptată de majoritatea experților participanți în cadrul comisiei la efectuarea expertizei ori se declară despre imposibilitatea prezentării unor concluzii comune. Opiniile divergente ale experților se expun în concluzii separate care se anexează la raportul de expertiză și, de asemenea, se prezintă ordonatorului expertizei.

Articolul 34. Expertiza monospecializată

Se consideră expertiză monospecializată expertiza ale cărei cercetări se efectuează cu aplicarea cunoștințelor dintr-un singur domeniu al științei, tehnicii sau alt domeniu al activității umane.

Articolul 35. Expertiza complexă

(1) Expertiza complexă se efectuează în cazurile în care pentru elucidarea faptelor sau circumstanțelor cauzei sînt necesare concomitent cunoștințe din mai multe domenii ale științei, tehnicii sau din alte domenii ale activității umane.

(2) Expertiza complexă se poate efectua fie de către o comisie de experți calificați în diferite genuri de expertiză, fie de către un singur expert calificat în mai multe genuri de expertiză.

(3) Fiecare expert participant la expertiza complexă efectuează cercetări în limita competențelor sale. Expertul participă la formularea răspunsului doar la acele întrebări, cuprinse în actul de dispunere a expertizei, care corespund domeniului său de specializare.

(4) Organizarea unor cercetări complexe este atribuită conducătorului instituției publice de expertiză judiciară sau unuia dintre experții incluși în comisia instituită pentru efectuarea cercetărilor complexe, desemnat de către conducătorul instituției publice de expertiză judiciară.

(5) În urma expertizei complexe se întocmește un singur raport de expertiză judiciară, în care se indică cercetările efectuate de fiecare expert, volumul acestora, experții care au formulat răspunsuri la întrebări și concluziile la care s-a ajuns. Raportul de expertiză judiciară este semnat de către expertul judiciar doar în partea care se referă la cercetările efectuate de el.

Secțiunea a 5-a

Raportul de expertiză judiciară

Articolul 36. Raportul de expertiză judiciară

(1) După efectuarea expertizei judiciare, expertul judiciar își expune cercetările și concluziile într-un raport de expertiză judiciară (denumit în continuare *raport de expertiză*).

(2) Raportul de expertiză este valabil dacă sînt respectate cumulativ următoarele condiții:

a) laboratorul în care a fost efectuată expertiza judiciară este autorizat și actul de autorizare este valabil;

b) cercetările au fost efectuate pentru specialitatea de expertiză judiciară pentru care laboratorul este autorizat;

c) expertiza a fost efectuată prin metode și proceduri aprobate;

d) expertiza a fost efectuată cu aparataj standardizat, în cazul expertizelor judiciare efectuate cu utilizarea aparatajului, mijloacelor tehnice sau a altui utilaj;

e) expertiza a fost efectuată de un expert judiciar inclus în Registrul de stat al experților judiciari sau de către o persoană recunoscută în calitate de expert judiciar în procesul respectiv de către ordonatorul expertizei.

(3) La efectuarea oricărei expertize judiciare se întocmește un singur raport de expertiză.

(4) Raportul de expertiză se întocmește în două exemplare, dintre care unul se transmite ordonatorului expertizei, iar cel de-al doilea se arhivează.

(5) La raportul de expertiză se anexează, după caz, materialele pe care se întemeiază concluziile expertului (planșe fotografice, scheme, schițe și grafice etc.), precum și, dacă este cazul, opiniile separate ale experților participanți la efectuarea expertizei.

(6) Prin derogare de la prevederile alin.(1), cercetările și concluziile expertului se expun verbal în cazul în care expertiza se desfășoară în fața ordonatorului expertizei care consemnează procesul de efectuare a cercetărilor și concluziile expertului într-un proces-verbal încheiat în condițiile legislației de procedură.

(7) Prezentarea cu bună știință a unor concluzii false în raportul de expertiză atrage răspundere penală conform legislației.

Articolul 37. Forma și conținutul raportului de expertiză

(1) Raportul de expertiză se întocmește în formă scrisă, dactilografiată, în limba română și este structurat în trei părți: partea introductivă, partea descriptivă și concluziile.

(2) În partea introductivă a raportului de expertiză se indică:

a) denumirea și adresa juridică a instituției publice de expertiză judiciară sau a biroului de expertiză judiciară;

b) datele privind actul de dispunere a expertizei judiciare;

c) datele ordonatorului expertizei judiciare;

d) denumirea și adresa juridică a laboratorului în care a fost efectuată expertiza judiciară;

e) mențiunea despre informarea privind drepturile și obligațiile prevăzute de Codul de procedură penală, Codul de procedură civilă sau, după caz, Codul contravențional și privind răspunderea pentru încălcarea prevederilor art.312 și 315 din [Codul penal](#);

f) data întocmirii raportului de expertiză, numărul, tipul și genul expertizei;

g) datele expertului sau ale experților participanți la efectuarea expertizei (numele, prenumele, numărul licenței, specializarea în care este calificat, gradul de calificare, precum și, dacă este cazul, gradul științific, specialitatea deținută și vechimea în muncă în calitate de expert judiciar în specialitatea respectivă);

h) datele persoanelor care au participat, precum și ale celor care au asistat la efectuarea expertizei;

i) expunerea succintă a circumstanțelor cazului pentru soluționarea căruia se solicită efectuarea expertizei;

j) lista materialelor și a obiectelor prezentate pentru expertiză;

k) întrebările înaintate spre soluționare;

l) în cazul expertizei suplimentare sau al celei repetate, datele expertizei primare (numărul, data întocmirii raportului de expertiză, numele și prenumele experților participanți la efectuarea expertizei, concluziile acestora), precum și motivele dispunerii acesteia.

(3) În partea descriptivă a raportului de expertiză, în funcție de genul expertizei efectuate, se regăsesc următoarele informații:

a) date despre starea obiectelor supuse examinării (prezența și starea ambalajului) sau date despre persoanele examinate, modalitățile de transportare și de ambalare a materialelor și obiectelor prezentate pentru expertiză;

b) conținutul etapelor de examinare, cu indicarea metodelor de cercetare și a metodicilor aplicate, a mijloacelor tehnice și a materialelor de consum folosite, condițiilor de utilizare și a rezultatelor obținute;

c) scopurile, condițiile și rezultatele experimentelor (dacă acestea au fost efectuate) și obținerii unor modele de comparație;

d) date privind deteriorarea sau consumul obiectelor supuse examinării;

e) evaluare pe etape a cercetărilor, analiza rezultatelor obținute, motivarea și formularea concluziilor;

f) referiri la ilustrații, anexe și explicațiile necesare pentru acestea;

g) circumstanțele relevante identificate de expert și în privința cărora nu au fost adresate întrebări;

h) concluziile prealabile;

i) argumentarea imposibilității de a răspunde la toate sau la unele întrebări ce au fost formulate, dacă materialele prezentate nu au fost suficiente sau întrebările formulate nu țin de competența expertului, sau nivelul științei și practica expertizelor nu permit găsirea răspunsurilor la aceste întrebări;

j) caracteristica succintă a dispozitivelor și materialelor utilizate, regimul procesului de fixare și imprimare. Pentru mijloacele tehnice și programele soft, se indică tipul, modelul, producătorul, denumirea și versiunea programului soft utilizat, programul de obținere și imprimare a imaginilor.

(4) În partea finală a raportului de expertiză sînt expuse concluziile expertului, care cuprind răspunsurile la întrebările formulate de către ordonatorul expertizei. Răspunsurile la întrebări se formulează exact, fără a permite interpretări echivoce.

(5) Raportul de expertiză este semnat de expertul/expertii care l-a/l-au întocmit conform competențelor, aplicîndu-se ștampila acestuia/acestora pe fiecare pagină și pe toate anexele.

Articolul 38. Corectarea greșelilor comise în textul raportului de expertiză

(1) În cazul în care la întocmirea raportului de expertiză au fost admise greșeli tehnice, care ar putea schimba concluzia expertului sau care ar putea crea erori de conținut, expertul care l-a întocmit, din proprie inițiativă sau la cererea ordonatorului expertizei, va proceda la corectarea acestor greșeli.

(2) Rectificarea greșelii comise se face prin întocmirea, în două exemplare, a unui act de corectare a greșelilor comise în conținutul raportului de expertiză (denumit în continuare *act de corectare a greșelilor*), în care expertul menționează compartimentul, pagina și alineatul unde a fost comisă greșeala, precum și formularea concluziei corecte. Actul de corectare a greșelilor cuprinde și o declarație de răspundere penală pentru prezentarea cu bună știință a unor concluzii false la formularea rectificării, pe care expertul o semnează, indicînd persoana la inițiativa căreia a fost corectată greșeala.

(3) Un exemplar al actului de corectare a greșelilor se transmite ordonatorului expertizei, iar cel de-al doilea se anexează la exemplarul al doilea al raportului de expertiză.

(4) Actul de corectare a greșelilor se certifică în mod similar cu raportul de expertiză, conform prevederilor art.37 alin.(5).

Articolul 39. Arhivarea rapoartelor de expertiză

(1) Instituțiile publice de expertiză judiciară și experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară sînt obligați să țină arhiva rapoartelor de expertiză judiciară întocmite în cadrul acestora.

(2) În scopul păstrării datelor, pentru fiecare expertiză judiciară efectuată, se întocmește un dosar separat, care cuprinde: actul de dispunere a expertizei, exemplarul al doilea al raportului de expertiză, dacă este cazul, exemplarul al doilea al actului de corectare a greșelilor, corespondența expertului care a efectuat expertiza, precum și înregistrări ale observațiilor sale originale, datele derivate și suficiente, informațiile necesare pentru a stabili traseul unei cercetări, alte notițe ale acestuia.

(3) Al doilea exemplar al rapoartelor de expertiză judiciară întocmite de către persoanele care nu au calitatea de expert judiciar, dar care au fost admise cu acest statut într-un proces judiciar, se transmite spre păstrare Ministerului Justiției.

(4) Termenul de păstrare a rapoartelor de expertiză în arhivă este de 25 de ani, iar în cazul expertizelor psihiatrico-legale – de 75 de ani.

(5) Arhiva rapoartelor de expertiză este ținută suplimentar și în format electronic, cu păstrarea conținutului inițial intact al documentelor și asigurarea condițiilor de protecție împotriva modificării acestuia.

(6) Arhiva experților judiciari care și-au desfășurat activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară excluși din Registrul de stat al experților judiciari se transmite Ministerului Justiției.

(7) La solicitarea ordonatorului expertizei, în cazul pierderii sau distrugerii primului exemplar al raportului de expertiză, păstrat în dosarul cauzei judiciare, pot fi eliberate copii autentificate de pe al doilea exemplar al raportului de expertiză de către instituția publică de expertiză judiciară, biroul de expertiză judiciară sau, după caz, de către Ministerul Justiției, în funcție de instituția care îl păstrează.

(8) Eliberarea copiilor de pe rapoartele de expertiză altor persoane se poate face doar cu acordul scris al ordonatorului expertizei sau al organului care examinează cauza.

ADMITEREA ÎN PROFESIA DE EXPERT JUDICIAR

Articolul 40. Cerințe pentru exercitarea activității de expert judiciar

(1) Poate obține calitatea de expert judiciar persoana care întrunește următoarele condiții:

- a) este cetățean al Republicii Moldova;
- b) cunoaște limba română;
- c) nu este supusă unei măsuri de ocrotire judiciare sub forma tutelei;
- d) are diplomă de studii superioare de licență sau echivalentul acesteia în specialitatea pentru care solicită calificarea de expert judiciar; pentru obținerea calității de expert judiciar în domeniul expertizei medico-legale sau psihiatrico-legale – diplomă de studii superioare de specialitate și de studii postuniversitare de rezidențiat/de master; pentru obținerea calității de expert judiciar în domeniul expertizelor judiciare criminalistice – diplomă de studii superioare de licență sau un act echivalent acesteia și certificatul de calificare în specializarea respectivă;
- e) corespunde condițiilor prevăzute la alin.(3), dacă este cazul;
- f) a efectuat un stagiu profesional în specialitatea de expertiză pentru care solicită calificarea de expert judiciar;
- g) este apt din punct de vedere medical pentru exercitarea atribuțiilor de expert judiciar în specializarea pentru care solicită calificarea de expert judiciar;
- h) nu are antecedente penale;
- i) are reputație ireproșabilă;
- j) a susținut examenul de calificare.

[Alin.(2) art.40 abrogat prin [Legea nr.135 din 19.07.2018](#), în vigoare 17.09.2018]

(3) Nu se consideră ca avînd reputație ireproșabilă și nu se admite la examenul de calificare persoana:

- a) care a fost anterior declarată vinovată de săvîrșirea unei infracțiuni cu intenție printr-un act judecătoresc definitiv;
- b) căreia i-a fost retrasă licența pentru exercitarea profesiei de expert judiciar conform prevederilor art.46;
- c) care, în ultimii 5 ani, a fost concediată de la o instituție publică de expertiză judiciară sau de la o altă instituție publică ori privată în urma aplicării sancțiunii disciplinare de concediere.

(4) Sînt scutite de efectuarea stagiului profesional persoanele care au absolvit instituții de învățămînt superior specializate în domeniul expertizelor judiciare și nu au trecut mai mult de 2 ani de la absolvire, persoanele care, anterior depunerii solicitării de atribuire a calității de expert judiciar, au activat în această calitate cel puțin 5 ani, iar de la momentul încetării activității nu au trecut mai mult de 2 ani, precum și persoana prevăzută la art.55 alin.(7).

[Art.40 modificat prin [Legea nr.238 din 08.11.2018](#), în vigoare 30.12.2018]

[Art.40 modificat prin [Legea nr.135 din 19.07.2018](#), în vigoare 17.09.2018]

Articolul 41. Stagiul profesional

(1) Înainte de a se înscrie la examenul de calificare, persoana care solicită atribuirea calificării de expert judiciar efectuează un stagiu profesional în specialitatea pentru care dorește să obțină calitatea de expert judiciar, la una dintre instituțiile publice de expertiză judiciară sau într-un birou de expertiză judiciară, sub îndrumarea conducătorului de stagiu.

(2) Stagiul profesional se efectuează o perioadă de cel puțin 3 luni, în acest timp persoana avînd calitatea de expert stagiar.

(3) Efectuarea stagiului are loc pe bază de contract încheiat între expertul stagiar și instituția publică de expertiză judiciară sau între expertul stagiar și biroul de expertiză judiciară.

(4) Instituția publică de expertiză judiciară sau, după caz, biroul de expertiză judiciară îi asigură expertului stagiar spațiul de lucru și acces la utilajul și materialele necesare pentru realizarea stagiului.

(5) Conducător al stagiului profesional este de regulă un expert judiciar cu gradul de calificare de

categoria I sau de categorie superioară în specialitatea în care se efectuează stagiul.

(6) Un expert judiciar conducător de stagiul poate să aibă concomitent cel mult 2 experți stagieri.

(7) În cadrul stagiului profesional, expertul stagiar studiază aprofundat bazele teoretice și practice ale expertizei judiciare, legislația în vigoare în domeniul expertizei judiciare și acumulează deprinderile practice necesare exercitării activității profesionale de expertiză judiciară.

(8) Condițiile efectuării stagiului profesional, drepturile și obligațiile expertului stagiar, ale expertului îndrumător, precum și ale instituției publice de expertiză judiciară sau, după caz, ale biroului de expertiză judiciară sînt stabilite printr-un regulament aprobat prin ordinul comun al ministrului justiției și conducătorului instituției publice de expertiză.

(9) Persoana care solicită calitatea de expert judiciar pentru o ulterioară activitate în instituțiile publice specializate și în subdiviziunile specializate ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale trebuie să susțină o specializare postuniversitară în una din formele aprobate. La sfîrșitul specializării se susține un examen de calificare. Specializarea postuniversitară se consideră ca fiind stagiul profesional.

(10) Stagiul profesional poate fi efectuat și în alte state, sub conducerea unui expert judiciar din statul respectiv, în cazurile și condițiile stabilite de Guvern.

Articolul 42. Expertul stagiar

(1) Expert stagiar poate fi persoana care întrunește condițiile prevăzute la art.40 alin.(1) lit.a)–e) și g)–j).

(2) Expertul stagiar activează sub supravegherea și îndrumarea conducătorului de stagiul.

(3) Expertul stagiar poate să întocmească proiecte de rapoarte de expertiză judiciară sub îndrumarea conducătorului de stagiul. Expertul stagiar nu poartă răspundere pentru calitatea raportului de expertiză la întocmirea căruia a participat și nu semnează rapoartele de expertiză judiciară.

(4) Expertul stagiar are următoarele obligații:

a) să urmeze cursuri de formare inițială;

b) să efectueze expertizele date spre executare de către conducătorul stagiului;

c) să țină evidența expertizelor judiciare efectuate sau a celor la efectuarea cărora a participat;

d) să achite taxa pentru efectuarea stagiului profesional, dacă asupra acesteia s-a convenit în contractul de efectuare a stagiului profesional;

e) să respecte regimul informațiilor ce constituie secret de stat sau al altor informații cu accesibilitate limitată care i-au devenit cunoscute în cursul efectuării stagiului;

f) să respecte legislația, prevederile Codului deontologic al expertului judiciar, ale programului de efectuare a stagiului și ale contractului de stagiul.

(5) Taxa pentru efectuarea stagiului este stabilită de Guvern pentru fiecare instituție publică de expertiză judiciară sau, după caz, de către biroul de expertiză judiciară în care se efectuează stagiul.

(6) Remunerarea expertului stagiar care efectuează stagiul în cadrul unei instituții publice de expertiză judiciară se face în condițiile legislației privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar. Remunerarea expertului stagiar care își efectuează stagiul în cadrul unui birou de expertiză judiciară se face în condițiile convenite în contractul de stagiul.

(7) Expertul stagiar care își efectuează stagiul în cadrul unui birou de expertiză judiciară se supune regimului fiscal aplicabil experților judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară și, la fel ca aceștia, achită contribuții de asigurări sociale la bugetul asigurărilor sociale de stat și prime de asigurări obligatorii de asistență medicală în fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală.

(8) Dosarul personal al expertului stagiar care efectuează un stagiul profesional în cadrul instituției publice de expertiză judiciară se păstrează la instituția respectivă, iar dosarul personal al expertului stagiar care efectuează stagiul în cadrul unui birou de expertiză judiciară se păstrează la biroul respectiv.

[Art.42 modificat prin [Legea nr.271 din 23.11.2018](#), în vigoare 01.12.2018]

Articolul 43. Obținerea calității de expert judiciar

(1) Calitatea de expert judiciar se dobîndește de către persoana care a promovat examenul de

calificare, susținut în fața Comisiei de calificare și evaluare a experților judiciari (denumită în continuare *Comisie de calificare și evaluare*), formată de Ministerul Justiției.

(2) La examenul de calificare este admisă persoana care întrunește condițiile prevăzute la art.40 alin.(1) și care a depus, la instituția publică de expertiză judiciară corespunzătoare, următoarele acte:

a) cererea de admitere la examen;

b) copia buletinului de identitate;

c) după caz, potrivit prevederilor art.40 alin.(1) lit.d), copia diplomei de studii superioare de licență în specialitatea pentru care solicită calificarea de expert judiciar sau a unui act echivalent acesteia ori copia diplomei de studii superioare de specialitate și de studii postuniversitare de rezidențiat/de master, sau, respectiv, copia diplomei de studii superioare de licență ori a unui act echivalent acesteia și a certificatului de calificare în specializarea corespunzătoare;

[Lit.d) alin.(2) art.43 abrogată prin [Legea nr.135 din 19.07.2018](#), în vigoare 17.09.2018]

e) copia carnetului de muncă, dacă este cazul;

f) cazierul judiciar;

g) certificatul medical;

h) declarația pe proprie răspundere privind reputația ireproșabilă.

(3) Persoana care intenționează să-și desfășoare activitatea în domeniul expertizei judiciare în cadrul unui birou de expertiză judiciară se admite la examenul de calificare după depunerea actelor indicate la alin.(2) la Ministerul Justiției și achitarea, la bugetul de stat, a taxei inițiale obligatorii în mărime de 20 de unități convenționale.

(4) Comisia de calificare și evaluare se formează prin ordin al ministrului justiției și se compune din 9 membri și un secretar. Membrii Comisiei de calificare și evaluare, inclusiv cei desemnați din rândul funcționarilor publici, beneficiază, pentru fiecare ședință la care participă, de o indemnizație echivalentă cu a zecea parte din salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul în curs, achitată din contul mijloacelor financiare alocate Ministerului Justiției de la bugetul de stat, însă nu mai mult decât pentru 3 ședințe pe lună.

(5) Majoritatea membrilor Comisiei de calificare și evaluare sînt experți judiciari de categoria întâi ori superioară, calificați în specialitatea pentru care se desfășoară examenul de calificare sau specialiști în domeniul respectiv, care se bucură de reputație ireproșabilă și dețin un nivel înalt de calificare.

(6) Condițiile de desfășurare și promovare a examenului, precum și Regulamentul privind activitatea Comisiei de calificare și evaluare se aprobă de Guvern.

(7) În baza rezultatelor examenului de calificare, Comisia de calificare și evaluare califică persoana ca expert judiciar cu drept de a efectua expertize judiciare într-o anumită specialitate.

(8) Rezultatele examenului de calificare sînt valabile o perioadă de un an de la data susținerii examenului de calificare. Persoana care nu solicită eliberarea licenței pentru exercitarea activității de expert judiciar în termen de un an de la data susținerii examenului de calificare pierde dreptul de a obține licența în baza rezultatelor obținute la examenul respectiv.

[Art.43 modificat prin [Legea nr.138 din 06.06.2024](#), în vigoare 01.09.2024]

Capitolul IV

LICENȚIEREA EXPERTULUI JUDICIAR

Articolul 44. Eliberarea licenței

(1) Licența pentru exercitarea profesiei de expert judiciar este actul care confirmă statutul expertului judiciar. Licența se eliberează pe termen nelimitat.

(2) Licența pentru exercitarea profesiei de expert judiciar se eliberează la cererea solicitantului, depusă la Ministerul Justiției în cel mult 30 de zile de la emiterea hotărârii Comisiei de calificare și evaluare. Ministerul Justiției eliberează licența pentru exercitarea profesiei de expert judiciar în termen de 15 zile de la data depunerii cererii, dacă solicitantul întrunește condițiile prevăzute la art.40.

(3) Prin decizie motivată, Ministerul Justiției poate suspenda procedura de eliberare a licenței

pentru exercitarea profesiei de expert judiciar până la obținerea informațiilor complete sau poate refuza eliberarea acesteia dacă constată că solicitantul nu întrunește condițiile prevăzute la art.40. Decizia privind refuzul de eliberare a licenței pentru exercitarea profesiei de expert judiciar se contestă în ordinea contenciosului administrativ, fără respectarea procedurii prealabile.

(4) Licența pentru exercitarea profesiei de expert judiciar în cadrul unui birou de expertiză judiciară se eliberează contra unei plăți în mărime de 450 de lei, achitată în contul Ministerului Justiției.

[Art.44 în redacția Legii nr.138 din 06.06.2024, în vigoare 01.09.2024]

Articolul 45. Conținutul licenței

(1) Licența pentru exercitarea profesiei de expert judiciar cuprinde:

- a) denumirea autorității de licențiere;
- b) specialitatea în care persoana a fost calificată ca expert judiciar;
- c) seria și numărul licenței;
- d) numele și prenumele expertului judiciar;
- e) codul de identificare;
- f) numărul de înregistrare și data eliberării licenței;
- g) semnătura persoanei care a eliberat-o, certificată prin aplicarea ștampilei.

(2) Formularul licenței este document de strictă evidență.

(3) Modelul licenței se aprobă de către Guvern.

Articolul 46. Retragera licenței

(1) Licența pentru exercitarea profesiei de expert judiciar se retrage în următoarele cazuri:

- a) persoana a fost sancționată disciplinar prin aplicarea sancțiunii de retragere a licenței, în conformitate cu prevederile art.59;
- b) expertul judiciar a obținut calificativul „nesatisfăcător” la evaluarea susținută în condițiile art.55 alin.(4) și (5);
- c) actul prin care s-a constatat starea de incompatibilitate prevăzută la art.50 a rămas definitiv.

(2) Licența se retrage prin ordin al ministrului justiției, în baza deciziei Comisiei de calificare și evaluare, a Comisiei de disciplină sau, după caz, a unui alt act care atestă existența temeiului de retragere a licenței.

(3) Ordinul privind retragerea licenței pentru exercitarea profesiei de expert judiciar poate fi contestat în instanța de contencios administrativ.

Articolul 47. Legitimația și ștampila expertului judiciar

(1) Expertul judiciar își confirmă identitatea prin legitimația eliberată de instituția publică de expertiză judiciară, iar în cazul experților judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară – prin legitimația eliberată de către Ministerul Justiției.

(2) Legitimația se eliberează expertului judiciar doar după angajarea sa în funcția de expert judiciar în cadrul instituției publice de expertiză judiciară în care urmează să-și desfășoare activitatea sau, corespunzător, după înregistrarea biroului de expertiză judiciară.

(3) Pentru certificarea rapoartelor de expertiză judiciară, expertul judiciar care își desfășoară activitatea într-o instituție publică de expertiză judiciară își aplică ștampila proprie.

(4) Modelul legitimației și al ștampilei în cazul expertului judiciar care își desfășoară activitatea într-o instituție publică de expertiză judiciară se aprobă de către instituția respectivă.

(5) Modelul legitimației și al ștampilei pentru experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară se aprobă de către Ministerul Justiției.

[Art.47 modificat prin [Legea nr.135 din 19.07.2018](#), în vigoare 17.09.2018]

Articolul 48. Dosarul personal al expertului judiciar

(1) Instituțiile publice de expertiză judiciară păstrează dosarele personale ale experților judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul lor. Dosarele personale ale experților judiciari care își desfășoară

activitatea în cadrul birourilor de expertiză judiciară se păstrează la Ministerul Justiției.

(2) Dosarul personal al expertului judiciar include:

- a) actele prevăzute la art.43 alin.(2) și cererea de eliberare a licenței;
- b) copia licenței;
- c) copia certificatului de înregistrare a biroului de expertiză judiciară, în cazul experților judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul birourilor de expertiză judiciară;
- d) rapoartele anuale de activitate, în cazul experților judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul birourilor de expertiză judiciară;
- e) cererile de suspendare a activității de expert judiciar;
- f) informații privind rezultatele evaluărilor la care a fost supus expertul judiciar;
- g) informații privind încălcările comise de expertul judiciar în activitatea de expertiză judiciară și sancțiunile aplicate, precum și alte informații relevante.

Articolul 49. Registrul de stat al experților judiciari

(1) Evidența experților judiciari este ținută de Ministerul Justiției în Registrul de stat al experților judiciari, care cuprinde următoarele informații:

- a) numele și prenumele expertului judiciar;
  - b) codul de identificare, pentru experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul birourilor de expertiză judiciară;
  - c) numărul de înregistrare a licenței;
  - d) data eliberării licenței;
  - e) specialitatea pentru care a primit calificarea de expert judiciar;
  - f) gradul de calificare a expertului judiciar;
  - g) instituția publică de expertiză judiciară sau biroul de expertiză judiciară în care activează.
- (2) Registrul de stat al experților judiciari se publică pe pagina web oficială a Ministerului Justiției.

Capitolul V EXPERTUL JUDICIAR

Articolul 50. Incompatibilități pentru exercitarea activității de expert judiciar

(1) Expertul judiciar nu își poate desfășura activitatea concomitent ca angajat al unei instituții publice de expertiză judiciară și în cadrul unui birou de expertiză judiciară, chiar dacă formele de organizare a activității sale vizează specializări diferite de expertiză judiciară.

(2) Expertul judiciar implicat în activități ce încalcă prevederile alin.(1) este obligat, în termen de 30 de zile calendaristice de la data la care a constatat situația de incompatibilitate, să înceteze activitatea incompatibilă cu funcția sa ori să depună o cerere de excludere din profesia de expert judiciar. Dacă în termenul menționat expertul judiciar nu întreprinde acțiuni în vederea eliminării incompatibilității, acestuia i se retrage licența pentru exercitarea profesiei de expert judiciar pentru toate specialitățile în care este calificat ca expert judiciar.

Articolul 51. Drepturile expertului judiciar

(1) Expertul judiciar are următoarele drepturi:

- a) să ia cunoștință, în condițiile legii, de materialele dosarului și să solicite ordonatorului expertizei materiale suplimentare necesare pentru întocmirea raportului de expertiză;
- b) să ceară explicații ordonatorului expertizei cu privire la anumite fapte ori împrejurări ale cauzei, necesare pentru efectuarea expertizei;
- c) să indice în raportul de expertiză existența unor circumstanțe importante pentru cauză, în privința cărora nu au fost formulate întrebări;
- d) să asiste, cu permisiunea ordonatorului expertizei judiciare, la efectuarea acțiunilor de procedură și să înainteze demersuri referitoare la obiectul expertizei;
- e) să atace, în condițiile legii, acțiunile ordonatorului expertizei dacă prin acestea se încalcă drepturile expertului judiciar;

- f) să ceară dispunerea unei expertize în comisie sau a unei expertize complexe;
- g) să-și expună obiecțiile privind interpretarea greșită a concluziilor din raportul de expertiză de către participanții la proces;
- h) să fie remunerat în condițiile legii pentru efectuarea expertizei judiciare, inclusiv pentru efectuarea expertizei în afara programului de lucru și în afara instituției în care își desfășoară activitatea;
- i) să ceară, în cadrul procesului judiciar în care a fost dispusă și efectuată expertiza judiciară, recuperarea cheltuielilor suportate din cont propriu în legătură cu efectuarea acesteia;
- j) să solicite ordonatorului expertizei asigurarea securității sale în cazul în care există un pericol pentru viața sau sănătatea sa;
- k) să ceară ordonatorului expertizei asigurarea deplasării sale spre obiectul cercetării și înapoi sau acoperirea cheltuielilor de deplasare, precum și accesul liber la obiectul respectiv.

(2) Expertul judiciar beneficiază și de alte drepturi prevăzute de legislația de procedură.

(3) Expertul judiciar poate fi implicat în calitate de specialist la efectuarea unor acțiuni procesuale prevăzute de Codul de procedură penală. În unul și același proces judiciar el poate participa doar în calitate de expert sau doar în calitate de specialist, cu excepția cazurilor de participare a medicului legist la exhumarea cadavrului, la examinarea exterioară a cadavrului la fața locului și a cazurilor de participare a specialiștilor în materie la cercetarea exploziilor și la demontarea dispozitivelor explozive.

(4) Persoana recunoscută ad-hoc în calitate de expert judiciar în condițiile art.11 alin.(1) din prezenta lege beneficiază de drepturile expertului judiciar stipulate la alin.(1) din prezentul articol în limitele cazului respectiv.

Articolul 52. Obligațiile și interdicțiile expertului judiciar

(1) Expertul judiciar este obligat:

- a) să efectueze expertiza în termenul stabilit conform art.13;
- b) să comunice rezultatele expertizei doar ordonatorului expertizei;
- c) să nu distrugă obiectele examinate, nici să nu le modifice substanțial caracteristicile fără consimțământul scris al ordonatorului expertizei;
- d) să asigure integritatea maximă a obiectelor și materialelor examinate;
- e) să efectueze cercetări complete, în baza cărora să prezinte concluzii întemeiate și obiective;
- f) să se prezinte în fața ordonatorului expertizei pentru a da explicații cu privire la conținutul raportului de expertiză;
- g) să se abțină de la efectuarea expertizei în cazul în care există temeieri de recuzare, conform legislației de procedură;
- h) să se opună și să nu admită vreo încercare de exercitare a influenței asupra sa în scopul întocmirii raportului de expertiză în favoarea unuia dintre participanții la proces sau în interesul altor persoane;
- i) să nu divulge informațiile de care a luat cunoștință în legătură cu efectuarea expertizei;
- j) să informeze ordonatorul expertizei despre efectuarea expertizei judiciare și disponibilitatea de a preda raportul de expertiză, obiectele și materialele transmise pentru efectuarea acesteia;
- k) să refuze efectuarea expertizei doar în condițiile art.53;
- l) să îndeplinească alte obligații stabilite de lege și de Codul deontologic al expertului judiciar.

(2) Expertul judiciar are și alte obligații stabilite de legislația de procedură.

(3) În cazul în care a fost admisă încercarea de exercitare a unei influențe asupra sa în circumstanțele prevăzute la alin.(1) lit.h), expertul judiciar este obligat să informeze în acest sens, în scris, conducătorul instituției publice de expertiză judiciară, ordonatorul expertizei sau, după caz, organul de urmărire penală competent.

(4) În desfășurarea activității sale, expertul judiciar are interdicție de a contacta personal părțile în proces, dacă acest lucru pune la îndoială imparțialitatea sa, precum și de a aduna în mod independent materiale pentru efectuarea expertizei.

(5) Persoana recunoscută ad-hoc în calitate de expert judiciar în condițiile art.11 alin.(1) respectă obligațiile expertului judiciar stipulate în prezentul articol, în limitele cazului respectiv.

Articolul 53. Refuzul de efectuare a expertizei judiciare

(1) Expertul judiciar poate să refuze efectuarea expertizei judiciare în următoarele cazuri:

- a) a fost încălcată procedura de dispunere a expertizei judiciare;
- b) întrebările prezentate spre soluționare depășesc competența sa ori se constată că realizările științei și tehnicii nu permit soluționarea lor;
- c) materialele prezentate pentru efectuarea expertizei sînt insuficiente;
- d) expertul judiciar nu dispune de condiții, metode și proceduri aprobate, nici de mijloacele tehnice necesare pentru efectuarea cercetărilor;
- e) există un pericol pentru viața sau sănătatea expertului judiciar, care depășește limitele riscului profesional;
- f) nu este asigurat accesul liber la obiectul expertizei sau nu există condițiile necesare pentru efectuarea expertizei;
- g) nu a fost achitată taxa pentru serviciile de efectuare a expertizei;
- h) nu există niciunul dintre temeiurile prevăzute la art.29 alin.(3) pentru a dispune o expertiză judiciară repetată, nici temeiurile prevăzute la art.31 alin.(1) pentru a dispune o expertiză suplimentară.

(2) În cazul existenței unuia dintre motivele prevăzute la alin.(1), expertul judiciar informează în scris ordonatorul expertizei despre refuzul efectuării expertizei judiciare, despre motivele care au stat la baza acestui refuz și despre necesitatea ridicării de către acesta a materialelor prezentate pentru efectuarea expertizei.

Articolul 54. Formarea continuă a experților judiciari

(1) Fiecare expert judiciar, indiferent de forma de organizare a activității sale, participă anual la cursuri de formare continuă cu o durată de cel puțin 40 de ore, care presupun perfecționarea atît în materia legislației privind expertiza judiciară, cît și în specialitatea în care este calificat ca expert judiciar.

(2) Formarea continuă a expertului judiciar poate avea loc în cadrul Institutului Național al Justiției, Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne, Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, în cadrul altor instituții autorizate, inclusiv de expertiză judiciară, din Republica Moldova sau dintr-un alt stat.

(3) Cursurile de formare continuă pot fi realizate prin diferite modalități, organizate în țară sau în străinătate, inclusiv cursuri de instruire cu durată diferită, stagii, seminare, ateliere, instruire la distanță, conferințe, mese rotunde și alte forme de dezvoltare profesională.

(4) Formarea continuă a experților judiciari care activează în cadrul unei instituții publice de expertiză judiciară se asigură de către instituția de expertiză corespunzătoare. Formarea continuă a experților judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară se face pe bază de contract cu Institutul Național al Justiției sau, după caz, cu o altă instituție, conform alin.(2), expertul judiciar avînd o responsabilitate personală pentru urmarea cursurilor respective.

(5) Controlul privind frecventarea cursurilor de formare continuă de către experții judiciari îl efectuează instituția publică de expertiză judiciară în care activează expertul judiciar. Controlul privind frecventarea cursurilor de formare inițială și continuă de către experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară este efectuat de Ministerul Justiției.

(6) În cazul în care expertul judiciar nu urmează cursurile de formare continuă conform programului stabilit, acesta nu poate fi apreciat cu calificativul „foarte bine” în cadrul evaluării performanțelor și nu poate primi un grad de calificare superior celui pe care îl deținea la momentul evaluării.

Articolul 55. Evaluarea performanțelor experților judiciari

(1) Activitatea și performanțele experților judiciari sînt supuse evaluării periodice obligatorii în vederea stabilirii gradului de corespundere a acestora calității deținute, determinării nivelului de cunoștințe și aptitudini profesionale ale acestora, a abilităților de aplicare a cunoștințelor teoretice de către aceștia, identificării deficiențelor și aspectelor forte în activitatea acestora, precum și în vederea sporirii eficienței activității experților.

(2) Evaluarea performanțelor se face, în mod obișnuit, o dată la 5 ani de către Comisia de calificare și evaluare. În urma evaluării, expertului judiciar i se atribuie unul dintre următoarele calificative: „nesatisfăcător”, „satisfăcător”, „bine”, „foarte bine”.

(3) Rezultatele evaluării ordinare pot fi contestate în termen de 10 zile lucrătoare de la data la care acestea au fost făcute publice, cererea de contestație depunându-se la conducătorul instituției publice de expertiză judiciară sau, în cazul experților judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară, la Ministerul Justiției.

(4) Expertul judiciar care a contestat rezultatele evaluării ordinare este supus evaluării extraordinare în termen de cel puțin 3 luni de la data desfășurării evaluării ordinare.

(5) Expertul judiciar poate fi supus evaluării performanțelor în mod extraordinar, înainte de expirarea a 5 ani de la ultima evaluare, în următoarele cazuri:

a) la angajarea într-o instituție publică de expertiză judiciară, dacă expertul a activat anterior în cadrul unui birou de expertiză judiciară și au trecut mai mult de 2 ani de la ultima evaluare;

b) expertul a contestat rezultatul evaluării ordinare;

c) expertul nu s-a prezentat motivat la evaluarea ordinară;

d) în cazul identificării unor încălcări în metodele și practicile de efectuare a expertizei judiciare.

(6) Expertul judiciar care nu s-a prezentat motivat la evaluarea ordinară sau cel care contestă rezultatele evaluării ordinare la care a obținut calificativul „nesatisfăcător” nu poate efectua în mod individual expertize judiciare în perioada dintre evaluarea ordinară care a avut loc și evaluarea extraordinară ce urmează să aibă loc.

(7) Expertul judiciar care a obținut calificativul „nesatisfăcător” la evaluarea ordinară sau la evaluarea extraordinară organizată în condițiile alin.(4) și (5) este supus unei noi evaluări extraordinare la expirarea unui an de la data evaluării ordinare. În această perioadă, persoana nu are dreptul de a semna rapoarte de expertiză. Dacă în urma acestei evaluări expertul judiciar obține de asemenea calificativul „nesatisfăcător”, acestuia i se retrage calitatea de expert judiciar în specialitatea respectivă.

(8) Procedura și criteriile de evaluare a performanțelor experților judiciari se stabilesc într-un regulament aprobat prin ordinul comun al ministrului justiției și conducătorilor instituțiilor publice de expertiză judiciară.

Articolul 56. Gradele de calificare ale experților judiciari

(1) Pentru atitudine profesionistă și rezultate înalte obținute la evaluarea performanțelor, expertului judiciar i se conferă, de către Comisia de calificare și evaluare, următoarele grade de calificare:

a) expert judiciar de categorie superioară;

b) expert judiciar de categoria întâi;

c) expert judiciar de categoria a doua;

d) expert judiciar de categoria a treia.

(2) Gradul de calificare de expert judiciar de categoria a treia se acordă la obținerea calificării de expert judiciar în specialitatea solicitată.

(3) Conferirea gradului de calificare imediat superior se face dacă expertul a obținut calificativul „foarte bine” la evaluarea performanțelor sau calificativul „bine” la ultimele 2 evaluări ale performanțelor.

(4) Modul și criteriile de acordare a gradelor de calificare se stabilesc prin regulamentul prevăzut la art.55 alin.(8).

Capitolul VI

RĂSPUNDEREA EXPERTULUI JUDICIAR

Articolul 57. Răspunderea juridică a expertului judiciar

(1) Pentru încălcarea prevederilor legislației cu privire la expertiza judiciară, a unor norme ale Codului deontologic al experților judiciari, pentru pagubele materiale cauzate, contravențiile sau infracțiunile săvârșite în timpul serviciului sau în legătură cu exercitarea atribuțiilor sale, expertul judiciar poartă răspundere disciplinară, civilă, contravențională sau penală, după caz.

(2) Tragerea la răspundere disciplinară a expertului judiciar pentru abateri disciplinare ce vizează

activitatea de expertiză judiciară se face în conformitate cu prezenta lege.

Articolul 58. Abaterile disciplinare privind activitatea de expertiză judiciară

Constituie abateri disciplinare ale expertului judiciar ce țin de activitatea de expertiză judiciară:

- a) nerespectarea secretului profesional;
- b) săvârșirea unor fapte care aduc atingere onoarei și probității profesionale ori bunelor moravuri;
- c) neprezentarea raportului de expertiză în termenul stabilit fără motive întemeiate;
- d) tergiversarea sistematică și atitudinea neglijentă în activitatea de efectuare a expertizei judiciare;
- e) refuzul nemotivat de a efectua expertiza judiciară;
- f) efectuarea unei expertize judiciare într-un domeniu în care nu deține calificarea de expert judiciar;
- g) refuzul nejustificat de a-și îndeplini obligațiile profesionale;
- h) constatarea săvârșirii unor acțiuni ilegale la obținerea licenței;
- i) desfășurarea activității de expertiză judiciară într-o altă formă organizatorică decât cele prevăzute de prezenta lege;
- j) efectuarea de expertize judiciare în perioada de suspendare a activității;
- k) lipsa arhivei rapoartelor de expertiză sau ținerea arhivei cu încălcarea prevederilor art.39;
- l) neprezentarea rapoartelor anuale de activitate, în cazul experților judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară.

Articolul 59. Sancțiunile disciplinare

(1) Pentru comiterea abaterilor disciplinare ce țin de activitatea de expertiză judiciară, expertului judiciar îi pot fi aplicate următoarele sancțiuni disciplinare:

- a) avertisment;
- b) muștrare;
- c) amendă cuprinsă între 30 și 50 de unități convenționale;
- d) suspendarea activității de expert judiciar pe o perioadă de până la 6 luni;
- e) retragerea licenței pentru exercitarea profesiei de expert judiciar.

(2) La aplicarea sancțiunii disciplinare se ține cont de gravitatea abaterii disciplinare, de circumstanțele în care a fost comisă aceasta, de activitatea și comportamentul expertului judiciar.

(3) Pentru abaterile disciplinare prevăzute la art.58 lit.f), i), j) și k) se aplică sancțiunea retragerii licenței pentru exercitarea profesiei de expert judiciar pentru toate domeniile de specialitate în care o deține.

(4) Sancțiunea disciplinară poate fi aplicată nu mai târziu de 6 luni de la data constatării abaterii disciplinare și nu mai târziu de un an de la data comiterii ei. În termenele indicate nu se include durata procedurii penale, perioada aflării în concediu anual de odihnă sau în concediu medical. În cazul în care dintr-o hotărâre definitivă a unei instanțe judecătorești naționale sau internaționale rezultă săvârșirea unei abateri disciplinare, sancțiunea disciplinară se aplică în termen de un an de la data la care a devenit definitivă hotărârea instanței judecătorești naționale sau internaționale.

(5) Dacă în decursul unui an de la data aplicării sancțiunii disciplinare expertul judiciar sancționat nu comite o nouă abatere, se consideră că acesta nu a fost supus sancțiunii disciplinare.

Articolul 60. Procedura de tragere la răspundere disciplinară

(1) Procedura disciplinară începe de drept în momentul depunerii sesizării motivate privind faptele expertului judiciar care pot constitui abateri disciplinare. Această sesizare poate fi depusă de orice persoană care se consideră lezată în drepturi prin acțiunile expertului judiciar, precum și de către ministrul justiției, conducătorul instituției publice de expertiză judiciară, părțile în proces.

(2) Se consideră vădit neîntemeiată sesizarea în care sînt invocate fapte ce nu se referă la abateri disciplinare ori fapte pentru care a expirat termenul de prescripție prevăzut la art.59 alin.(4) sau sesizarea care este depusă în mod repetat, fără a aduce noi dovezi ale faptelor invocate în conținutul sesizării.

(3) Aplicarea sancțiunilor disciplinare prevăzute la art.59 alin.(1) lit.a), b) sau c) expertului judiciar, indiferent de forma de organizare a activității sale, se face printr-o hotărîre a Comisiei de disciplină a experților judiciari (denumită în continuare *Comisie de disciplină*), conform procedurii prevăzute de prezenta lege.

(4) Sancțiunile prevăzute la art.59 alin.(1) lit.d) și e) se aplică de către ministrul justiției în temeiul hotărîrii Comisiei de disciplină.

(5) Copia hotărîrii redactate a Comisiei de disciplină se transmite, în termen de 5 zile lucrătoare de la data pronunțării acesteia, instituției publice de expertiză judiciară în care activează expertul judiciar sau, respectiv, Ministerului Justiției.

(6) Actul prin care s-a aplicat sancțiunea disciplinară poate fi contestat în instanța de contencios administrativ.

Articolul 61. Comisia de disciplină

(1) Comisia de disciplină se constituie pe lângă Ministerul Justiției și are drept scop examinarea cazurilor de încălcare a disciplinei și deontologiei expertului judiciar, precum și sancționarea disciplinară a experților judiciari, indiferent de forma de organizare a activității lor, conform prevederilor prezentei legi și ale propriului regulament aprobat de ministrul justiției.

(2) Comisia de disciplină se constituie prin ordinul ministrului justiției și este formată din 7 membri cu un mandat de 4 ani: 4 experți judiciari, cîte unul din fiecare instituție publică de expertiză judiciară, 2 reprezentanți ai societății civile și un expert judiciar din rîndul celor care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară. Experții judiciari din rîndul celor care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară și reprezentantul societății civile sînt selectați, prin concurs, de către Ministerul Justiției.

(3) Prin ordinul de constituire a Comisiei de disciplină sînt desemnați de asemenea 7 membri supleanți ai membrilor permanenți, conform distribuției prevăzute la alin.(2).

(3¹) Membrii Comisiei de disciplină, inclusiv membrii supleanți, beneficiază, pentru fiecare ședință la care participă, de o indemnizație echivalentă cu a zecea parte din salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul în curs, achitată din contul mijloacelor financiare alocate Ministerului Justiției de la bugetul de stat, însă nu mai mult decît pentru 3 ședințe pe lună.

(4) Secretariatul Comisiei de disciplină este asigurat de Ministerul Justiției, secretarul acesteia fiind desemnat prin ordinul ministrului justiției.

(5) Experții judiciari cărora le-au fost aplicate sancțiuni disciplinare în ultimii 3 ani nu pot fi membri ai Comisiei de disciplină.

(6) Dacă unul dintre membrii Comisiei de disciplină este subiect al procedurii disciplinare, acesta va fi înlocuit cu un membru supleant.

(7) Ședința Comisiei de disciplină este deliberativă dacă la ea participă 5 membri. Deciziile Comisiei de disciplină se adoptă cu votul majorității membrilor comisiei.

(8) Membrii Comisiei de disciplină sînt obligați să păstreze secretul deliberărilor și să nu dezvăluie nicio opinie exprimată pe parcursul procedurii disciplinare.

[Art.61 completat prin Legea nr.138 din 06.06.2024, în vigoare 01.09.2024]

Articolul 62. Procedura disciplinară în cadrul Comisiei de disciplină

(1) Sesizarea privind faptele expertului judiciar care pot constitui abateri disciplinare se adresează Comisiei de disciplină și se depune la Ministerul Justiției.

(2) În cel mult 5 zile lucrătoare de la înregistrarea sesizării se stabilește data examinării ei, care se comunică autorului sesizării, expertului judiciar și membrilor Comisiei de disciplină. Copii ale sesizării și ale materialelor care o însoțesc se transmit expertului judiciar vizat și membrilor Comisiei de disciplină cu cel puțin 15 zile calendaristice înainte de data examinării cauzei.

(3) Ședințele Comisiei de disciplină sînt publice, cu excepția cazului în care, pentru protejarea informațiilor cu acces limitat, comisia decide, printr-o hotărîre, că ședința sau o parte a acesteia urmează să fie închisă.

(4) Cauza disciplinară se examinează cu participarea obligatorie a expertului judiciar vizat în sesizare. La examinarea cauzei este obligatorie citarea persoanei care a depus sesizarea sau a reprezentantului acesteia.

(5) La examinarea cauzei disciplinare, expertul judiciar poate fi reprezentat sau asistat de un avocat sau de o altă persoană aleasă de el în calitate de reprezentant. Neprezentarea fără motive a expertului judiciar în ședința Comisiei de disciplină în care se examinează cauza disciplinară nu împiedică examinarea acesteia.

(6) Secretarul Comisiei de disciplină asigură accesul expertului judiciar și al persoanei care a depus sesizarea, precum și al reprezentanților acestora, la toate documentele referitoare la caz.

(7) În ședințele Comisiei de disciplină pot fi chemați și audiați martori.

(8) Ca urmare a examinării sesizării privind faptele expertului judiciar ce pot constitui abateri disciplinare, Comisia de disciplină pronunță dispozitivul hotărârii prin care constată sau nu abaterea disciplinară și stabilește, după caz, sancțiunea. Sub sancțiunea nulității, dispozitivul se pronunță în mod public și trebuie să fie motivat.

Capitolul VII

SUSPENDAREA ȘI ÎNCETAREA ACTIVITĂȚII EXPERTULUI JUDICIAR

Articolul 63. Suspendarea activității expertului judiciar

(1) Activitatea expertului judiciar se suspendă în următoarele cazuri:

- a) existența unei situații de incompatibilitate, pe durata acesteia;
- b) aflarea în concediu de maternitate, în concediu parțial plătit pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani sau în concediu suplimentar neplătit pentru îngrijirea copilului în vîrstă de la 3 la 6 ani, pe perioada concediului;
- c) participarea la o campanie electorală în calitate de candidat pentru o autoritate publică sau pentru o autoritate a administrației publice locale, pe perioada campaniei sau alegerea într-o funcție electivă pentru o autoritate publică sau pentru o autoritate a administrației publice locale;
- d) incapacitatea temporară de muncă cu o durată mai mare de 4 luni consecutive, dar care nu poate depăși un an;
- e) aplicarea unei sancțiuni disciplinare conform prevederilor prezentei legi, pe perioada stabilită în hotărîrea disciplinară;
- f) aplicarea unei măsuri preventive sub formă de arest preventiv sau de arest la domiciliu, pe perioada măsurii, conform hotărîrii instanței de judecată;
- g) demersul procurorului în cadrul unui proces penal, depus în condițiile stabilite de Codul de procedură penală al Republicii Moldova;
- h) demisia dintr-o instituție publică de expertiză judiciară, pe perioada de pînă la înregistrarea ca expert judiciar în cadrul unui birou de expertiză judiciară, care nu va depăși termenul prevăzut la art.65 alin.(5).

(2) Suspendarea activității expertului judiciar care își desfășoară activitatea în cadrul unei instituții publice de expertiză judiciară se dispune de asemenea în temeiurile și în condițiile prevăzute de Codul muncii al Republicii Moldova.

(3) Suspendarea activității expertului judiciar se dispune printr-un ordin al conducătorului instituției publice de expertiză judiciară sau, după caz, al ministrului justiției, cu efectuarea înscrierii corespunzătoare în Registrul de stat al experților judiciari.

(4) În cazul suspendării activității expertului judiciar prin ordinul conducătorului instituției publice de expertiză judiciară, acesta, în termen de 3 zile lucrătoare, informează Ministerul Justiției pentru efectuarea înscrierii în Registrul de stat al experților judiciari.

Articolul 64. Pierderea calității de expert judiciar

(1) Pierderea calității de expert judiciar intervine în următoarele cazuri:

- a) retragerea licenței conform prevederilor art.46 alin.(1);
- b) demisia din instituția publică de expertiză judiciară și nedepunerea solicitării de înregistrare în

calitate de expert judiciar în cadrul unui birou de expertiză judiciară în termenul prevăzut la art.65 alin.(5);

c) la cerere, prin renunțarea făcută în scris și depusă la Ministerul Justiției;

d) existența unei hotărâri judecătorești irevocabile prin care se constată vinovăția expertului pentru comiterea unei infracțiuni;

e) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități, ca pedeapsă de bază sau ca pedeapsă complementară în temeiul unei hotărâri judecătorești definitive, prin care s-a dispus această sancțiune;

f) existența unei hotărâri judecătorești definitive privind instituirea măsurii de ocrotire judiciare sub forma tutelei în privința expertului;

g) survenirea incapacității de muncă, constatată prin certificat medical;

h) pierderea cetățeniei Republicii Moldova;

i) existența unei hotărâri judecătorești definitive prin care expertul este declarat ca fiind dispărut fără urmă;

j) decesul expertului sau existența unei hotărâri judecătorești definitive prin care se declară decesul expertului.

(2) În cazurile prevăzute la alin.(1) lit.b)-j), calitatea de expert judiciar încetează din oficiu, iar de survenirea acestora se ia act prin ordinul conducătorului instituției publice de expertiză judiciară în care activează expertul judiciar sau al ministrului justiției, în cazul expertului judiciar care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară.

(3) Ordinul emis în conformitate cu prevederile alin.(2) poate fi contestat în instanța de contencios administrativ.

(4) Numele și prenumele persoanei care își pierde calitatea de expert judiciar se radiază din Registrul de stat al experților judiciari.

(5) Copia ordinului de încetare a calității de expert judiciar emis de către conducătorul instituției publice de expertiză judiciară se transmite Ministerului Justiției în termen de 3 zile lucrătoare de la emitere pentru efectuarea înscrierii în Registrul de stat al experților judiciari.

[Art.64 modificat prin [Legea nr.238 din 08.11.2018](#), în vigoare 30.12.2018]

Capitolul VIII

ORGANIZAREA ACTIVITĂȚII ÎN DOMENIUL EXPERTIZEI JUDICIARE. COMPETENȚA FUNCȚIONALĂ ÎN DOMENIUL EXPERTIZEI JUDICIARE

Articolul 65. Formele de organizare a activității de expertiză judiciară

(1) Experții judiciari își desfășoară activitatea în cadrul instituțiilor publice de expertiză judiciară sau în cadrul birourilor de expertiză judiciară.

(2) Sistemul instituțiilor publice de expertiză judiciară include instituțiile specializate ale Ministerului Justiției și Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, subdiviziunile tehnico-criminalistice operative sau de expertiză judiciară ale Ministerului Afacerilor Interne și ale Centrului Național Anticorupție. Statul poate crea și alte instituții publice de expertiză judiciară. Alte instituții publice pot fi considerate instituții de expertiză judiciară dacă au în statele de personal experți judiciari specializați conform domeniilor de competență. Toate instituțiile publice de expertiză judiciară activează în baza propriilor regulamente aprobate conform prevederilor legale.

(3) Centrul Național de Expertize Judiciare este o instituție coordonatoare a practicii în domeniul expertizei judiciare.

(4) Activitatea experților judiciari din cadrul unui birou de expertiză judiciară se organizează și se desfășoară în conformitate cu prevederile prezentei legi și ale altor acte normative adoptate în vederea executării prezentei legi.

(5) Expertul judiciar demisionat dintr-o instituție publică de expertiză judiciară poate, în termen de un an de la demisie, să solicite înregistrarea uneia dintre formele de organizare a activității prevăzute la art.68 alin.(1) lit.b) și c).

(6) La demisia expertului din instituția publică de expertiză judiciară, instituția informează în acest sens Ministerul Justiției pentru a face înscrierile corespunzătoare în Registrul de stat al experților

judiciari.

(7) În perioada de după demisie din instituția publică de expertiză judiciară și pînă la înregistrarea uneia din formele de organizare a activității prevăzute la art.68 alin.(1) lit.b) și c), activitatea expertului judiciar se consideră suspendată de drept.

(8) Prevederile alin.(6) și (7) din prezentul articol nu se aplică expertului judiciar eliberat din instituția publică de expertiză judiciară în temeiul hotărîrii de aplicare a sancțiunii disciplinare indicate la art.59 alin.(1) lit.e) din prezenta lege.

Articolul 66. Competențele instituțiilor publice de expertiză judiciară

Instituțiile publice de expertiză judiciară efectuează expertize judiciare în cadrul proceselor judiciare, precum și expertize extrajudiciare, conform nomenclatorului expertizelor judiciare aprobat de Guvern.

Articolul 67. Domeniile de competență a experților judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară

Experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară sînt abilitați să efectueze expertize judiciare și extrajudiciare în diverse domenii de specialitate, cu excepția bancnotelor și hîrtilor de valoare, respectînd condițiile de autorizare.

Articolul 68. Formele de organizare a activității experților judiciari

(1) Expertul judiciar își poate exercita activitatea prin una din următoarele forme de organizare:

- a) în calitate de angajat în cadrul unei instituții publice de expertiză judiciară;
- b) în cadrul unui birou individual de expertiză judiciară;
- c) în cadrul unui birou asociat de expertiză judiciară.

(2) Prin derogare de la prevederile art.65 alin.(1) din prezenta lege și ale alin.(1) din prezentul articol, expertul judiciar medico-legal își poate desfășura activitatea în cadrul Catedrei medicină legală a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”.

(3) Expertul judiciar poate fi fondator și/sau asociat într-un singur birou de expertiză judiciară.

(4) Denumirea biroului individual de expertiză judiciară include, în mod obligatoriu, numele și prenumele expertului judiciar care l-a fondat. Biroul asociat de expertiză judiciară poate avea denumire.

(5) Dizolvarea biroului individual sau asociat de expertiză judiciară se efectuează în conformitate cu legislația civilă.

(6) Biroul individual și biroul asociat de expertiză judiciară țin Registrul contractelor pentru servicii de expertiză judiciară, încheiate cu solicitanții de expertize.

(7) Birourile de expertiză judiciară activează în condiții juridice și economice egale și nu pot fi discriminate unele în raport cu altele sub aspect financiar, fiscal ori de altă natură.

(8) Condițiile de amenajare a birourilor de expertiză judiciară se stabilesc prin ordinul ministrului justiției.

Articolul 69. Biroul individual de expertiză judiciară

(1) În biroul individual de expertiză judiciară își desfășoară activitatea un singur expert judiciar, care este și fondatorul biroului.

(2) Biroul individual de expertiză judiciară activează și se prezintă în raporturile juridice ca persoană fizică.

Articolul 70. Biroul asociat de expertiză judiciară

(1) Biroul asociat de expertiză judiciară poate fi fondat de către 2 sau mai mulți experți judiciari și are statut de persoană juridică.

(2) Biroul asociat de expertiză judiciară dispune de un cont în bancă și de ștampilă.

(3) Pe ștampila biroului asociat de expertiză judiciară este imprimată denumirea completă a acestuia și numărul de înregistrare din Registrul de stat al birourilor individuale și asociate de expertiză

judiciară, care este ținut de Ministerul Justiției și este publicat pe pagina web a ministerului.

(4) Raporturile dintre experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou asociat de expertiză judiciară sînt reglementate prin contract.

(5) În cadrul biroului asociat de expertiză judiciară, experții judiciari își desfășoară activitatea în mod independent și poartă răspundere personală pentru expertizele efectuate.

(6) Membrii biroului asociat de expertiză judiciară numesc un conducător al biroului din rîndurile lor sau o persoană terță, care se ocupă de conducerea și organizarea activității biroului.

Articolul 71. Înregistrarea birourilor de expertiză judiciară

(1) Ministerul Justiției înregistrează și ține evidența birourilor de expertiză judiciară.

(2) Expertul judiciar poate participa la înregistrarea unui birou de expertiză judiciară în calitate de fondator sau asociat doar după confirmarea deținerii dreptului de folosință a unui laborator autorizat și specializat care să asigure desfășurarea activității conform specialității de expertiză judiciară pentru care a fost calificat.

(3) Birourile de expertiză judiciară se înregistrează în termen de 10 zile lucrătoare de la data depunerii următoarelor acte:

a) cererea de înregistrare, cu indicarea sediului biroului și a datelor de contact (număr de telefon, număr de fax și adresă electronică);

b) declarația de fondare a biroului individual sau a biroului asociat de expertiză judiciară, completată conform formei aprobate de Ministerul Justiției;

c) copiile actelor ce confirmă adresa biroului de expertiză judiciară;

d) copia licenței sau, după caz, a licențelor fondatorilor pentru exercitarea profesiei de expert judiciar;

e) dovada deținerii dreptului de folosință a laboratorului de expertiză judiciară conform specialității pentru care a fost calificat ca expert judiciar, pentru fiecare expert judiciar fondator al biroului;

f) dovada achitării taxei de înregistrare stabilite.

(4) Înregistrarea biroului de expertiză judiciară are loc prin includerea datelor sale în Registrul de stat al birourilor individuale și asociate de expertiză judiciară. Schimbarea denumirii, sediului, datelor de contact, a numărului de membri și alte date noi se consemnează în registru.

(5) Taxa de înregistrare a biroului de expertiză judiciară este de 20 de unități convenționale, care se transferă la bugetul de stat.

(6) Biroului de expertiză judiciară i se eliberează certificat de înregistrare care servește drept temelie pentru luarea în evidență fiscală, pentru deschiderea conturilor bancare și pentru confecționarea ștampilei.

(7) Refuzul de înregistrare a biroului de expertiză judiciară poate fi contestat în instanța de contencios administrativ.

Articolul 72. Radierea birourilor de expertiză judiciară din Registrul de stat al birourilor individuale și asociate de expertiză judiciară

Radierea birourilor de expertiză judiciară din Registrul de stat al birourilor individuale și asociate de expertiză judiciară se efectuează de către Ministerul Justiției în următoarele cazuri:

a) la cerere, printr-o solicitare scrisă depusă la Ministerul Justiției;

b) în cazul în care expertul judiciar, fondator al biroului de expertiză judiciară, nu mai deține licența pentru exercitarea profesiei de expert judiciar;

c) în cazul pierderii dreptului de folosință a laboratorului de expertiză judiciară de către toți experții judiciari membri ai biroului de expertiză judiciară.

Articolul 73. Laboratoarele de expertiză judiciară

(1) Activitatea de efectuare a expertizelor judiciare se desfășoară în cadrul laboratoarelor instituțiilor publice de expertiză judiciară, în cadrul laboratoarelor publice sau private de specialitate sau în cadrul laboratoarelor private specializate de expertiză judiciară (toate numite în continuare *laboratoare*

de expertiză judiciară), autorizate conform standardelor stabilite de Guvern.

(2) Criteriile și cerințele înaintate laboratoarelor de expertiză judiciară la autorizarea acestora se referă la:

a) evaluarea capacității tehnico-materiale a laboratorului, necesară pentru a efectua expertize în anumite specialități;

b) verificarea îndeplinirii condițiilor legale privind autorizarea și competența experților judiciari ai laboratorului pentru a putea efectua anumite expertize judiciare în anumite specialități;

c) verificarea îndeplinirii cerințelor privind asigurarea respectării circuitului documentelor, arhivarea și păstrarea lor, precum și privind asigurarea păstrării obiectelor supuse expertizei judiciare.

(3) Laboratoarele private de expertiză judiciară pot fi instituite individual, avînd ca fondator un expert judiciar sau un birou de expertiză judiciară, sau prin asociere, avînd ca fondatori 2 sau mai mulți experți judiciari ori birouri de expertiză judiciară, de asemenea acestea trebuie să respecte condiția autorizării.

Articolul 74. Finanțarea instituțiilor publice de expertiză judiciară

Instituțiile publice de expertiză judiciară sînt finanțate din bugetul de stat și din alte surse neinterzise de legislație.

Articolul 75. Plata pentru serviciile de efectuare a expertizei judiciare

(1) Expertiza judiciară se efectuează cu condiția că solicitantul achită în prealabil costurile acesteia. În cazul în care solicitantul expertizei este o instituție publică, pentru efectuarea expertizei judiciare este suficientă prezentarea prealabilă a unei garanții privind plata ulterioară, acceptată de către instituția de expertiză judiciară sau de către expertul judiciar, în cazul în care acesta își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară.

(2) Costurile expertizelor judiciare și extrajudiciare, efectuate de către instituțiile publice de expertiză judiciară, se stabilesc de Guvern.

(3) În cauzele penale, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sînt suportate de către ordonatorul expertizei judiciare din bugetul alocat, cu excepția cazurilor prevăzute la art.142 alin.(2) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova.

(4) Plata pentru expertiza judiciară dispusă în cauzele contravenționale se achită din mijloacele bugetare ale ordonatorului expertizei.

(5) Plata pentru expertizele judiciare în cauzele civile se face anticipat de către partea care a solicitat expertiza, fapt menționat în actul de dispunere a expertizei judiciare.

(5¹) Costurile expertizelor judiciare efectuate în scopul instituirii unei măsuri de ocrotire judiciare sunt suportate din bugetul de stat.

(6) Costurile expertizelor judiciare efectuate la solicitarea Agentului Governamental sau a Avocatului Poporului sînt suportate din bugetul de stat.

(7) Plata cheltuielilor de judecată pentru efectuarea expertizelor judiciare suportate din bugetul de stat se face conform procedurii prevăzute de legislația de procedură.

(8) Ca excepție, în cazul în care solicitantul are o situație materială precară, este o persoană cu dizabilități sau este beneficiar de pensie pentru limită de vîrstă, prin decizia conducătorului instituției publice de expertiză judiciară sau a expertului judiciar căruia i-a fost dispusă efectuarea expertizei judiciare, în cazul în care acesta își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară, taxele pentru expertiza judiciară pot fi reduse cu pînă la 50%.

[Art. 75 completat prin Legea nr.188 din 07.07.2022, în vigoare 26.08.2022]

Articolul 76. Remunerarea expertului judiciar care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară

(1) Raporturile dintre expertul judiciar care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară și solicitantul de expertiză judiciară se stabilesc prin contract de prestări de servicii, încheiat în formă scrisă, semnat de ambele părți.

(2) Serviciile expertului judiciar se remunerează de către partea care le-a solicitat, onorariile pentru acestea fiind stabilite de comun acord și indicate în contractul prevăzut la alin.(1).

(3) Taxa încasată pentru serviciile expertului judiciar constituie venitul acestuia, care se impozitează în conformitate cu legislația fiscală și din care se calculează și se achită contribuții de asigurări sociale în conformitate cu legea anuală a bugetului asigurărilor sociale de stat, precum și prime de asigurări obligatorii de asistență medicală în fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală. Activitatea financiară a experților judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară este supusă controlului din partea organelor competente ale statului în condițiile legii.

(4) Experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul birourilor de expertiză judiciară sînt obligați să țină evidența contractelor încheiate cu solicitanții serviciilor lor, conform prevederilor art.68 alin.(6), și să elibereze bonuri de casă pentru onorariile încasate.

Capitolul IX

PROTECȚIA DE STAT A EXPERTULUI JUDICIAR, ASIGURAREA MATERIALĂ ȘI SOCIALĂ A ACESTUIA

Articolul 77. Protecția de stat a expertului judiciar

(1) Expertul judiciar care își desfășoară activitatea într-o instituție publică de expertiză judiciară, membrii familiei lui și averea lor se află sub protecția statului.

(2) La solicitarea expertului judiciar sau a conducătorului instituției publice de expertiză judiciară în care acesta își desfășoară activitatea, organele de poliție au obligația să întreprindă măsurile de rigoare pentru asigurarea securității expertului, a membrilor familiei lui și a integrității bunurilor lor.

(3) Expertul judiciar care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară își asigură securitatea sa, a membrilor familiei lui, cât și integritatea bunurilor lui în mod independent.

Articolul 78. Asigurarea medicală a expertului judiciar

Expertul judiciar beneficiază de asistență medicală în conformitate cu [Legea nr.1585-XIII din 27 februarie 1998](#) cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală.

Articolul 79. Paza instituțiilor publice de expertiză judiciară

Paza localurilor și a bunurilor instituțiilor publice de expertiză judiciară este asigurată, din alocațiile de la bugetul de stat pe anul respectiv destinate instituțiilor respective, de către Întreprinderea de Stat „Servicii Pază” sau de către subdiviziunea corespunzătoare din cadrul instituției, în cazul în care aceasta are în structura sa o subdiviziune specializată de pază.

Articolul 80. Salarizarea experților judiciari care activează în instituții publice de expertiză judiciară

(1) Experții judiciari angajați ai instituțiilor publice de expertiză judiciară sînt salariați în condițiile și în modul stabilite de legislația privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar.

(2) În funcție de necesitate, Centrul Național de Expertize Judiciare poate contracta experți judiciari din afara instituției la tarifele prevăzute la alin.(1).

(3) Salarizarea și alte drepturi convenite experților judiciari din cadrul Ministerului Afacerilor Interne și Centrului Național Anticorupție se asigură în conformitate cu legislația specială care reglementează statutul angajaților din cadrul acestor instituții.

[Art.80 modificat prin [Legea nr.271 din 23.11.2018](#), în vigoare 01.12.2018]

Capitolul X

COLABORAREA INTERNAȚIONALĂ ÎN ACTIVITATEA DE EXPERTIZĂ JUDICIARĂ

Articolul 81. Efectuarea expertizelor judiciare la solicitarea autorităților competente ale altor state

(1) La solicitarea autorităților competente ale altor state, expertizele judiciare se efectuează în modul stabilit de legislația de procedură și de tratatele, acordurile și convențiile internaționale la care Republica Moldova este parte.

(2) Plata pentru expertize se efectuează de către solicitant, în temeiul înțelegerii dintre solicitant și executorul expertizei judiciare.

Articolul 82. Participarea specialiștilor din alte țări la efectuarea expertizelor judiciare

(1) În caz de necesitate, conducătorul instituției publice de expertiză judiciară sau expertul judiciar din cadrul unui birou de expertiză judiciară care efectuează expertiza are dreptul, cu acordul ordonatorului expertizei, să coopteze experți sau specialiști calificați din alte state pentru efectuarea cercetărilor în comisie. Comisia mixtă de experți efectuează expertizele judiciare în conformitate cu legislația Republicii Moldova privind expertiza judiciară.

(2) Costurile participării experților sau specialiștilor străini la efectuarea expertizei judiciare sînt suportate de către solicitantul expertizei.

Articolul 83. Colaborarea științifică internațională

Instituțiile de expertiză judiciară, precum și experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară pot stabili relații de cooperare științifică cu instituțiile de profil din alte state în baza tratatelor, acordurilor și convențiilor internaționale.

Capitolul XI

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 84.

(1) Experții judiciari particulari, calificați în temeiul [Legii nr.1086-XIV din 23 iunie 2000](#) cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico-legale, sînt obligați, în decurs de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, să-și organizeze activitatea în una dintre formele prevăzute la art.68 din prezenta lege.

(2) Nerespectarea prevederilor alin.(1) servește drept temei pentru pierderea calității de expert judiciar și radierea acestuia din Registrul de stat al experților judiciari.

Articolul 85.

(1) Prezenta lege intră în vigoare la 6 luni de la data publicării.

(2) Guvernul:

1) în termen de 3 luni de la data publicării prezentei legi, va prezenta Parlamentului propuneri pentru a pune în concordanță legislația în vigoare cu prezenta lege;

2) pînă la data intrării în vigoare a prezentei legi:

a) va pune în concordanță actele sale normative cu prezenta lege;

b) va asigura elaborarea actelor normative ce reglementează aplicarea prezentei legi;

c) va asigura crearea în cadrul Ministerului Justiției a unei subdiviziuni care să asigure coordonarea activității experților judiciari.

(3) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă [Legea nr.1086-XIV din 23 iunie 2000](#) cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico-legale.

(4) Instituțiile publice de expertiză judiciară și experții judiciari particulari, înregistrați conform prevederilor art.84, vor asigura:

a) în termen de pînă la 9 ani de la intrarea în vigoare a prezentei legi, evaluarea și autorizarea laboratoarelor de expertiză judiciară în care își efectuează activitatea;

b) în termen de 3 ani de la intrarea în vigoare a prezentei legi, elaborarea și aprobarea metodelor și procedurilor de efectuare a expertizelor judiciare, conform specialității de expertiză judiciară pe care sînt autorizați să o efectueze.

(5) Prevederile de la art.36 alin.(2) lit.a) din prezenta lege, pentru persoanele indicate la alin.(4) din prezentul articol, intră în vigoare în termen de pînă la 9 ani de la publicarea prezentei legi.

(6) Prevederile de la art.36 alin.(2) lit.d) din prezenta lege intră în vigoare în termen de un an de la publicarea prezentei legi.

(7) Prevederile de la art.39 alin.(5) din prezenta lege intră în vigoare la data de 1 ianuarie 2018.

[Art.85 modificat prin Legea nr.284 din 05.12.2024, în vigoare 07.12.2024]

[Art.85 modificat prin Legea nr.209 din 06.12.2021, în vigoare 10.12.2021]

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI   Andrian CANDU

Nr.68. Chișinău, 14 aprilie 2016.